

[Rigsfællesskabet/Kongeriget] Danmarks

(Danmark, Grønland og Færøerne)

Strategi for Arktis

2011-2020

Forord

1. Indledning

- 1.1. En verdensdel åbner sig op
- 1.2. Fælles strategi for Arktis

2. Et fredeligt og sikkert Arktis

- 2.1. Grundlag for fredeligt samarbejde
- 2.2. Fortsat suverænitethåndhævelse og overvågning
- 2.3. Styrket maritim sikkerhed

3. Selvbærende vækst og samfundsmæssig bæredygtighed

- 3.1. Bæredygtig udnyttelse af råstofforekomster
- 3.2. Udnyttelse af vedvarende energi potentialer
- 3.3. Bæredygtig udnyttelse af levende ressourcer
- 3.4. Stærkere integration i international handel
- 3.5. Videnbaseret vækst og udvikling
- 3.6. Arktisk samarbejde om sundhed og social bæredygtighed

4. Udvikling under respekt for Arktis' sårbare miljø og natur

- 4.1. Stærkere viden om konsekvenserne af klimaændringer i Arktis
- 4.2. Beskyttelse af miljø & biodiversitet

5. Tæt samarbejde med vore internationale partnere

- 5.1. Globale løsninger på globale udfordringer
- 5.2. Styrket regionalt samarbejde
- 5.3. Aktiv bilateral interessevaretagelse

6. Gennemførelse og opfølgning

Forkortelser

1. Indledning

1.1. En verdensdel åbner sig op

Et at de mest slående globale forhold over de seneste 10 år er de gennemgribende ændringer af den arktiske region. Arktis bevæger sig hastigt fra en isoleret til en tilgængelig og - i anderledes positiv forstand end under den kolde krig - geopolitisk central verdensdel. Arktis er allerede en region med hastig økonomisk og social udvikling og fremtidens Arktis vil blive radikalt anderledes, end den virkelighed vi kender i dag.

Hovedårsagen er klimaændringerne og deres konsekvenser. Opvarmningen i Arktis sker hurtigere end noget andet sted på kloden. [I 2007 konstaterede FN's Klimapanel, at isen i Arktis var svundet ind til en størrelse, som klimapanelet ellers havde skønnet, først ville blive en realitet i 2047.] Klimaændringerne har omfattende konsekvenser for de globale, regionale og lokale klima- og miljøforhold og stiller de arktiske og det globale samfund overfor både nye udfordringer og nye muligheder.

I Arktis giver klimaændringerne *nye udfordringer* for befolkningerne og skaber pres på naturen og miljøet. I Grønland truer opvarmningen med at ændre grundlaget for fangerkulturen, hvortil kommer, at Arktis generelt er en miljømæssigt sårbar region med dybtgående betydning for klima- og økosystemernes funktion i hele verden, og dermed også for de arktiske befolkninger. Udnyttelsen af levende ressourcer spiller en helt central rolle i Grønland og på Færøerne, og ændringer i f.eks. fiskebestandenes sammensætning og størrelser har derfor stor betydning for samfundsøkonomien.

Gletsjere i Arktis og Grønlands indlandsis bidrager mere og mere til globale havstigninger, og Arktis er en meget betydningsfuld del af det globale klimasystem. Arktiske ændringer og dynamikken i arktiske systemer er således helt afgørende for den globale klimaudvikling og konsekvenserne heraf i relation bl.a. til klimatilpasningsindsatsen på globalt plan og har dermed også betydning i alle dele af Kongeriget. Øget økonomisk aktivitet og en fornyet geopolitisk interesse for Arktis, indebærer desuden en række centrale udfordringer ift. sikring af en stabil, fredelig og sikker region præget af dialog, forhandling og samarbejde.

Samtidig åbner klimaændringerne *nye muligheder* for Arktis, bl.a. i form af øget adgang til udvinding af olie, gas og mineraler, men også nye skibsruiter, der kan reducere omkostningerne og CO₂-udledningen ved fragt mellem verdensdelene. Det skønnes, at Arktis kan indeholde op mod 30 pct. af verdens ikke-fundne gasressourcer og ca. 10 pct. af de ikke-fundne olieressourcer, og at skibe på ruten mellem Østasien og Vesteuropa vil kunne spare op til 40 pct. af distancen og brændstofudgifter ved besejling af Nordøstpassagen nord om Sibirien frem for den sydlige rute gennem Suez-kanalen. Klimaforandringerne vil desuden kunne give adgang til nye fiskeområder i Arktis, hvor stigende havtemperaturer kunne trække fiskeri med sig mod nord.

Samlet kan vi forvente et mangesidet aktivitetsboom i Arktis over de kommende årtier. De nye muligheder og udfordringer skal håndteres proaktivt - med omtanke, respekt for de arktiske befolkningers rettigheder og med langsigtet ansvarlighed. Fundamentet for fremtidens Arktis skabes nu. Kongeriget skal spille en hovedrolle i fremtidens internationale samarbejde herom.

Tekstboks til afsnit 1.1:

-Kort over Arktis (AC)

-Faktabeskrivelse om Arktis

1.2. Fælles strategi for Arktis

Kongeriget består af tre rigsdelen - Danmark, Færøerne og Grønland – og er i kraft af Grønland centralt placeret som en kyststat i Arktis. Det indebærer særlige rettigheder og pligter i regionen. Både Færøerne og Grønland har i dag meget omfattende selvstyre og delingen af de lovgivnings- og forvaltningsmæssige kompetencer mellem Kongerigets tre rigsdelen stiller krav om godt samarbejde og en fælles strategi for at møde mulighederne og udfordringerne i Arktis.

Færøerne og Grønland har haft hjemmestyre fra henholdsvis 1948 og 1979. Hjemmestyreordningerne er løbende blevet moderniseret, senest ved overtagelses- og fuldmagtsloven fra 2005 for Færøernes vedkommende og lov om Grønlands Selvstyre fra 2009. En meget stor del af de forvaltningsområder, der er centrale i en arktisk sammenhæng, er anliggender, der hører under de færøske henholdsvis de grønlandske myndigheder. Kongeriget - eller Rigsfællesskabet - dækker således over en betydelig politisk diversitet og rummer også en kulturel forskellighed.

Nærværende strategi tilsigter ingen ændringer i den kompetencedeling, der findes mellem Danmark, Færøerne og Grønland, herunder ansvaret for overtage sagsområder og disses finansiering. Uanset rigsdelenes individuelle særpræg har Kongeriget en fælles interesse i håndtering af de udfordringer og udnyttelse af de muligheder, som følger af den arktiske regions hastigt ændrede grundvilkår og den stigende interesse fra omverdenen.

En strategi for den arktiske region er primært en strategi for en udvikling til gavn for befolkningerne i Arktis - under inddragelse af rigsfælles interesser bl.a. i relation til internationale aftaler og regionale og globale problemstillinger. En sådan udvikling indbefatter grundlæggende respekt for de arktiske folks rettigheder til udnyttelse af egne ressourcer og udvikling på grundlag heraf samt respekt for de arktiske oprindelige folks kultur, traditioner og levevis samt fremme af deres rettigheder. Danmarks og Grønlands samarbejde om arktiske oprindelige folk går tilbage til 1973, hvor *Arctic Peoples' Conference* på Christiansborg blev startskuddet til oprindelige folks internationale organisering. Hvor Grønland igennem mange år selv har haft ansvaret for de ressourceområder, der påvirker det grønlandske folks sociale, politiske, kulturelle og økonomiske udviklingsmuligheder, har hovedparten af de ca. 370 mio. oprindelige folk andre steder i verden ikke haft samme mulighed for at påvirke deres egen situation og fremtid.

Samarbejdet mellem Danmark og Grønland er medvirkende til at skabe nye muligheder for de arktiske oprindelige folk, og Grønlands udstrakte selvstyre, naturressourceforvaltning, klimapolitikken, miljøpolitikken og bevarelse af kulturværdier er en model til inspiration for verdens oprindelige folk. Denne situation udgør et væsentligt element i Kongerigets internationale arbejde med at fremme oprindelige folks rettigheder og aspirationer. Danmark og Grønland vil fortsætte det konstruktive samarbejde for at styrke oprindelige folks ret til kontrol med egen udvikling og egen politiske, økonomiske, sociale og kulturelle situation.

Det er et centralt mål for Kongeriget, at beslutninger vedrørende forvaltning og anvendelse af ressourcer og beskyttelse af miljøet træffes af Kongerigets arktiske befolkninger selv, i overensstemmelse med internationale forpligtelser, og er baseret på den bedste videnskabelige rådgivning, der støtter op om sunde, produktive og selv bærende samfund. På basis af det gode samarbejde internt i Kongeriget skal politikker og virkemidler indrettes herpå i et nært samarbejde med øvrige arktiske nationer og med andre aktører med interesse i Arktis.

Udgangspunktet for denne strategi er *internationalt* forankret i Ilulissat-erklæringen fra 2008, med hvilken de fem arktiske kyststater politisk forpligtede sig til at sætte forhandling og samarbejde i højsædet for håndtering af uoverensstemmelser, udfordringer og muligheder i Arktis, og dermed forhåbentlig én gang for alle aflivede myterne om et kapløb mod Nordpolen.

I et ligeværdigt samarbejde mellem rigsdelene vil Kongeriget overordnet arbejde for:

- Et fredeligt og sikkert Arktis
- med selv bærende vækst og udvikling
- under respekt for Arktis sårbare miljø og natur, og
- i et tæt samarbejde med vore internationale partnere.

Den grønlandsk-danske rapport "Arktis i en brydningstid" fra maj 2008 og målsætningerne indeholdt heri er fortsat et væsentligt grundlag for Kongerigets mangeartede aktiviteter i Arktis.

Formålet med denne strategi er at stille skarpt på Kongerigets strategiske prioriteter for den fremtidige udvikling i Arktis frem mod 2020. Sigtet er at styrke Kongerigets samlede position som aktør i Arktis.

Tekstboks til afsnit 1.2:

-Terminologi, bl.a. "Rigsfællesskabet" = "Kongeriget", GL Landsstyre = Naalakkersuisut, GL Landsting = Inatsisartut

2. Et fredeligt og sikkert Arktis

- ❖ Folkeretten og etablerede samarbejdsfora udgør et solidt grundlag for konfliktløsning og konstruktivt samarbejde om udviklingen i Arktis. Kongeriget skal være med til at forme fremtidens samarbejde om fælles udfordringer og de nye muligheder i Arktis.
- ❖ Forsvaret har vigtige opgaver i Arktis, herunder suverænitethåndhævelse, og lægger i opgaveløsningen vægt på tillidsskabelse og samarbejde med arktiske partnerlande.
- ❖ Sikkerhed til søs er en fundamental prioritet. De ekstreme arktiske forhold kræver forebyggende tiltag vedr. bl.a. uddannelse og skibes sikkerhed samt regionalt samarbejde om eftersøgnings- og redningstjeneste.

Klimaforandringerne og stigende global efterspørgsel efter olie og gas har medført markant øget international interesse for Arktis, og kyststaterne har øget bestræbelserne på at sikre sig rettigheder i Det Arktiske Ocean til den for størstedelen endnu uudforskede arktiske undergrund. Hertil kommer udsigten til, at der i en større del af året vil være mulighed for at besejle såvel Nordøstpassagen som Nordvestpassagen [faktaboks]. Den øgede strategiske interesse i det arktiske område nødvendiggør fortsat prioritering af velfungerende folkeretlige rammer for fredeligt samarbejde, at fastholde Arktis som region præget af samarbejde samt behov for styrket maritim sikkerhed.

2.1. Grundlag for fredeligt samarbejde

Den stigende internationale interesse for Arktis har medført øget fokus på den retlige regulering i området. Arktis er imidlertid ikke et retstomt område. Og Arktis har været beboet i tusinder af år, i modsætning til Antarktis der er ubeboet. Områderne i Arktis under national jurisdiktion er reguleret af kyststaternes lovgivning, ligesom Arktis er omfattet af en række folkeretlige regler, herunder særligt FN's Havretskonvention af 1982, der indeholder detaljeret regulering af eksempelvis sejladsrettigheder og forvaltning af ressourcer.

I anerkendelse af de væsentlige forandringer, som Arktis står over for, arrangerede Danmark og Grønland en konference i Ilulissat i maj 2008 for de fem arktiske kyststater. Formålet med konferencen var at bekræfte de fem kyststaters ansvar for at varetage udviklingen i Arktis. Konferencen mundede ud i den såkaldte Ilulissat-erklæring, hvori de fem kyststater forpligtede sig til at forankre det tætte samarbejde om udviklingen i Arktis i folkeretten. Kyststaternes samarbejde vedrører områder som eksempelvis søredning, kontinentalsokkelkrav og miljøbeskyttelse.

Selvom den eksisterende folkeretlige regulering, herunder særligt FN's Havretskonvention, udgør et solidt fundament for kyststaternes samarbejde om udviklingen i Arktis, kan der løbende vise sig behov for mere detaljeret regulering af særlige sektorer. Et eksempel på sådan regulering er aftalen om søredning [vedtaget på Arktisk Råds udenrigsministermøde i maj 2011 i Nuuk.]

Det følger af FN's Havretskonvention, at kyststater har adgang til at oprette en eksklusiv økonomisk zone. I denne zone har kyststaten eksklusiv ret til efterforskning og udnyttelse af de naturlige ressourcer i havet samt på havbunden og dens undergrund samt til enhver anden økonomisk udnyttelse. Kyststaten kan også håndhæve miljøjurisdiktion i zonen. Den eksklusive økonomiske zone

kan maksimalt udstrækkes til 200 sømil (ca. 370 km). Danmark og Grønland har en eksklusiv økonomisk zone, mens Færøerne indtil videre alene har kontinentalsokkel og fiskeriterritorium.

Kyststaterne har i medfør af FN's Havretskonvention mulighed for at udvide deres kontinentalsokkel ud over de 200 sømil, hvis en række geologiske kriterier er opfyldt. Kyststaten får dermed retten til ressourcerne på og under havbunden udover 200 sømil. Kongeriget forventes at gøre krav på kontinentalsoklen ved fem områder omkring Færøerne og Grønland, heriblandt selve Nordpolen.

For at kunne dokumentere kravet på kontinentalsoklen har Videnskabsministeriet igangsat et kontinentalsokkelprojekt i samarbejde med det færøske Landsstyre og Grønlands Selvstyre og med deltagelse af danske, færøske og grønlandske institutioner. Kontinentalsokkelprojektet har til opgave at identificere de områder, hvor krav om retten til nye havbundsområder kan fremsættes, samt at indsamle, tolke og dokumentere de nødvendige data for en kravfremsættelse over for den såkaldte Kontinentalsokkelkommission, der er nedsat i medfør af FN's Havretskonvention. Kongeriget har indleveret dokumentation til Kontinentalsokkelkommissionen vedrørende to områder omkring Færøerne. Dokumentation for de øvrige tre områder rundt om Grønland forventes indleveret senest i 2014.

Kongerigets krav på kontinentalsoklen vil ved en række områder overlape andre landes kontinentalsokkelkrav. Der er tæt samarbejde med de øvrige kyststater om at løse de udestående grænsedragningsspørgsmål uden for 200 sømil. Som fremhævet i Ilulissat erklæringen vil grænsedragningsspørgsmålene blive løst i overensstemmelse med folkeretten.

Udover den maritime grænsedragning har Kongeriget et udestående suverænitetsspørgsmål vedrørende Hans Ø. Både Kongeriget og Canada hævder suveræniteten over øen. Der pågår jævnligt konsultationer om øen. Indtil der er fundet en permanent løsning på spørgsmålet, bliver uenigheden håndteret professionelt, som det bør ske mellem to nabolande og tætte allierede.

- Kongeriget vil arbejde for fredeligt samarbejde mellem de arktiske kyststater i overensstemmelse med Ilulissat erklæringen.
- Kongeriget vil videreudvikle den konkrete folkeretlige regulering af Arktis på områder, hvor der er behov.
- Kongeriget vil løse udestående grænsedragningsspørgsmål og arbejde for at nedbringe sagsbehandlingstiden for Kontinentalsokkelkommissionen for dermed at sikre større sikkerhed om kyststaternes kontinentalsokkelkrav i Arktis.

Tekstboks til afsnit 2.1:

-Tekstboks Ilulissat-erklæringen (her eller under 2.1)

- Kort tekstboks, der bl.a. understreger, at UNCLOS er udtryk for sædvaneret og dermed også bindende for lande, der ikke deltager i konventionen, herunder USA.

2.2. Fortsat suverænitetsåndhævelse og overvågning

Arktis er og skal være en region præget af fred og samarbejde. Selv om kyststaterne i Arktis har et nært samarbejde, vil der fortsat være behov for at håndhæve rigets suverænitet, ikke mindst i lyset af den forventede aktivitetsstigning i regionen. Kongerigets områder i Arktis er omfattet af NATO-traktatens artikel 5 om kollektivt forsvar, men håndhævelse af rigets suverænitet er dog grundlæggende et ansvar for rigsmyndighederne. Suverænitetsåndhævelsen udøves af forsvaret ved synlig tilstedeværelse i området, hvor bl.a. overvågning er bærende for opgaven. Herudover spiller forsvaret en vigtig rolle ift. varetagelse af en række mere civilt relaterede opgaver. Indenfor hele spektret af opgaver lægger Kongeriget vægt på tillidsskabelse og samarbejde med arktiske partnerlande.

Den politiske flerårige aftale om forsvaret (forsvarsforlig 2010-2014) indebærer et forstærket fokus på forsvarets opgaver i Arktis. Forliget omfatter overordnet fire initiativer, som skal ses i lyset af klimaforandringerne og den stigende aktivitet, som forudses at ville medføre flere opgaver for dansk forsvar.

For det *første* gennemføres en effektivisering af forsvarets nordatlantiske kommandostruktur ved sammenlægning af Grønlands Kommando og Færøernes Kommando til en værnssfælles Arktisk kommando. For det *andet* skal forsvarets evne til at kunne gennemføre operationer i arktisk miljø styrkes gennem etablering af en arktisk indsatsstyrke. Indsatsstyrken etableres ikke permanent, men udpeges ud fra forsvarets eksisterende enheder med arktisk kapacitet, og vil behovsbestemt kunne bidrage til opgaveløsningen i Arktis og gennem øvelsesvirksomhed til forsvarets tilstedeværelse i Arktis. For det *tredje* gennemføres en risikoanalyse for havmiljø-området i og omkring Grønland i lyset af den forventede udvidelse af trafikmængden og aktivitetsniveauet i de arktiske områder.

For det *fjerde* gennemføres frem mod 2014 en omfattende analyse af forsvarets fremtidige opgaveløsning i Arktis, herunder muligheder og potentialer for tættere samarbejde med arktiske partnerlande om for eksempel overvågningssystemer. Det skal endvidere undersøges, om Thulebasen kan spille en større rolle i forbindelse med forsvarets opgaveløsning i og ved Grønland i samarbejde med andre partnerlande.

Forsvaret tilstræber som andre offentlige institutioner så vidt muligt at afspejle det omgivende samfund. Det er da også et dansk-grønlandsk [færøsk?] ønske, at grønlandske [og færøske] borgere i større grad inddrages i forsvarets opgaveløsning og dermed også i forsvarets brede udbud af uddannelser, det være sig grunduddannelserne, civile og militære specialist- og lederuddannelser eller skræddersyede efteruddannelsesforløb på alle niveauer.

I dag foregår en viden- og erfaringsudveksling og lokal inddragelse på det maritime område, herunder ved høring af grønlandske og færøske brugere før udsendelse af nye søkort. Større lokal inddragelse og gensidig viden- og erfaringsudveksling kunne også tænkes vedrørende Farvandsvæsenets opgaver i Grønland og på Færøerne i relation til søopmåling og afmærkning. Såvel Færøerne som Grønland har i en årrække helt eller delvist haft ansvaret for havmiljøovervågning, forureningsbekæmpelse samt håndhævelse på søterritoriet. Også vedrørende løsning af disse havmiljøopgaver vil der være behov for styrket viden- og erfaringsudveksling og samarbejde i lyset af stigende aktivitet i regionen.

Borgerne bør endvidere have bedre mulighed for at bidrage til samfundets samlede beredskab og udnytte deres kendskab til lokale forhold. Dette kan bl.a. muliggøres ved oprettelse af organisationer baseret på frivillig deltagelse i redningsberedskab, overvågning og forsvar.

- Forsvaret skal være synligt tilstede i og ved Grønland og Færøerne med henblik på suverænitethåndhævelse og overvågning. Den nordatlantiske kommandostruktur effektiviseres ved etablering af en Arktisk kommando og der etableres en arktisk indsatsstyrke ud fra eksisterende enheder.
- Kongeriget vil styrke tillidsskabelse i samarbejde med andre arktiske stater med henblik på at bevare Arktis som en region præget af samarbejde og godt naboskab, ligesom Kongeriget fortsat vil spille en aktiv rolle i at skabe og fremme nye samarbejdsinitiativer mellem landene i Arktis. Kongeriget vil lægge vægt på øget samarbejde om overvågning og fællesarktisk samarbejde om eftersøgnings- og redningstjeneste (SAR).
- Forsvarsministeriet og forsvaret vil i samarbejde med Grønland [og Færøerne] styrke samarbejdet om forsvarets opgaveløsning. På den baggrund søges iværksat målrettede oplysnings- og rekrutteringskampagner, og mulighederne undersøges for at oprette en eller flere grønlandske enheder af hjemmevernet, et frivilligelement i redningsberedskabet, en frivillig kystredningstjeneste samt formaliseret videnudveksling på det maritime område, herunder havmiljøovervågning og søopmåling.

Tekstboks til afsnit 2.2:

-Forsvarets opgaver i Arktis

Forsvarets opgaver i de arktiske egne spænder vidt og omfatter:

- *Forsvar af det danske rige, suverænitethåndhævelse og overvågning, bl.a. ved fly, skibe og slædepatruljen Sirius.*
- *Rigsfællesmyndighedsopgaver såsom havmiljøopgaver uden for tre sømil fra basislinjerne, samt*
- *Støtte til det grønlandske samfund, herunder fiskeriinspektion.*

-Case: Samarbejde om havmiljøovervågning/forsvarets suverænitethåndhævelse og overvågning

2.3. Styrket maritim sikkerhed

Skibstrafikken i farvandene omkring Grønland stiger. Isens tilbagetiltrækning særligt i sommerhalvåret har medført betydelig vækst i krydstogtssejlads til områder i Grønland, som det indtil for få år siden ikke var mulige at besejle. Skibsfarten udforsker nye områder stadig højere mod nord, efterhånden som isforholdene tillader det. Samtidig har priserne på råstoffer og ikke mindst en langsigtet forventning om mangel på olie og naturgas medført øget sejlads i forbindelse med efterforskning efter og indvinding af naturressourcer. Isens tilbagetiltrækning åbner også mulighed for, at nye skibsruiter gennem Nordøst- og Nordvestpassagen på sigt kan give markante besparelser i afstanden ved søtransport af varer mellem Europa og Asien. Det er vurderingen, at farvandene omkring Grønland vil opleve en stigende skibstrafik i de kommende år.

Den stigende maritime aktivitet hænger tæt sammen med økonomisk udvikling i Arktis. Af hensyn til det sårbare miljø i Arktis er det vigtigt, at der bygges på en bæredygtig vækst. For skibsfarten, der er et globalt erhverv, betyder det, at der internationalt skal sættes ind med høje sikkerhedsstandarder for skibes sejlads i Arktis. Også skibsfartspolitisk er det vigtigt, at Kongeriget arbejder for at fremme

skibsfart i Arktis under høje standarder, hvor international regulering sikrer, at skibene konkurrerer på ensartede rammevilkår, herunder for så vidt angår sikkerhed.

På grund af ekstreme forhold er *forebyggelse* mod skibssulykker helt centralt i Arktis. Den fortsatte tilstedeværelse af is, lave temperaturer og ekstreme vejr-, bølge- og strømforhold vil fortsat være en del af de forhold, der skal tages hensyn til. Det er derfor afgørende, at skibe bygges og udrustes, så de kan operere under disse forhold. Trods stigende trafik vil skibstrafikken stadig være spredt ud over et meget stort geografisk område med langt mellem havnene, hvorfor det i tilfælde af en skibssulykke først og fremmest vil være skibets egne redningsmidler, der kan anvendes, indtil de ressourcer som de ansvarlige myndigheder råder over i området samt andre skibe, kan blive sat ind med henblik på at hjælpe. Det er derfor afgørende, at der sættes ind med forebyggende initiativer, der tillader fortsat og øget sejlads i Arktis, men som samtidigt effektivt kan forebygge og begrænse skibssulykker og afledte skader på natur og miljø.

Ikke mindst for *krydstogtskibe*, som sejler med mange passagerer og ofte begrænset lokalkendskab, er det vigtigt at indføre forebyggende sikkerhedstiltag. Her viser erfaringerne, at andre krydstogtskibe i nærheden er centralt for redning af menneskeliv. Kongeriget arbejder for at fremme samarbejdet om søsikkerhed i alle centrale fora, særligt i FN's søfartsorganisation (IMO), hvor der udarbejdes bindende regler for sejlads i Arktis, men også i Arktisk Råd.

Øget maritim trafik stiller også større krav til *infrastrukturen*, da skibsfarten har behov for støtte i form af en god infrastruktur. Grønlands Selvstyre har rettet fokus på denne udfordring med nedsættelsen af en transportkommission og vil i de kommende år adressere behovene på dette område bl.a. på baggrund anbefalingerne i Transportkommissionens betænkning.

Opdatering af søkort vil være en vigtig faktor i regi af Rigsfællesskabet. Skibe vil fremover i større udstrækning anvende elektroniske søkort samt benytte satellitbaserede navigations-systemer som GPS, hvilket stiller skærpede krav til søkortenes præcision. Særligt er grundigt kendskab til dybdeforhold nødvendigt for at færdes sikkert til søs, hvorfor Kongeriget fortsat vil prioritere arbejdet i den Internationale Hydrografiske Organisation (IHO), herunder i den regionale kommission vedrørende Arktis, som blev etableret i 2010. Desuden er der i 2009 iværksat en fornyelse af søkortene for Grønland, som indebærer, at søkortene for hovedparten af Sydvestgrønland (fra Kap Farvel til Uummannaq) - og dermed de mest trafikerede grønlandske farvande - skal være oprettede og digitaliserede senest i 2018. Store arealer i de grønlandske farvande udestår endnu at blive opmålte, samtidig med at stadig større områder bliver tilgængelige for sejlads i takt med isafsmeltning.

Tilsvarende understøttes den maritime sikkerhed ved at sikre tilgængelighed af pålidelige informationer om vejr, hav og is. Den Grønlandske Istjeneste ved Danmarks Meteorologiske Institut blev etableret i 1959 som en effekt af M/S "Hans Hedtofts" tragiske forlis. Tjenestens hovedopgave har hidtil været at kortlægge isforholdene i Kap Farvel området af hensyn til sikker sejlads for fragtskibene mellem Grønland og Danmark. På grund af de ændrede klimatiske forhold og ændret udbredelsesmønster af havisen i de grønlandske farvande er sejladsmønstret for transportskibene imidlertid ændret markant. Kombineret med den hastigt voksende krydstogtsejlads og olieeftersøgningsaktivitet er der behov for intensiveret is- og vejrvarslingsberedskab længere mod nord ved såvel Vest- som Østgrønland. Det vil derfor være en prioritet, at den eksisterende istjeneste

tilpasses de nye øgede krav til observation, forecasting og formidling af isforholdene i grønlandske farvande.

Også styrket *overvågning* af skibstrafikken i Arktis vil bidrage til bedre forebyggelse af ulykker og koordinering af redningsindsatse. Samtidig giver det større mulighed for at gribe ind over for skibe, inden det kan udvikle sig til en ulykke. Skibe, der sejler til Grønland skal allerede melde til det såkaldte GREENPOS meldesystem, der pålægger skibe, som befinder sig i grønlandsk farvand, løbende at indrapportere deres position til Grønlands Kommando, og større skibe sender allerede deres positioner gennem det satellitbaserede system LRIT. Overvågningen forventes bl.a. at kunne forbedres ved anvendelse af ny teknologi med satellitmodtagelse af skibenes AIS-signaler (Automatisk Identifikationssystem), idet næsten alle større skibe er udstyret med AIS.

- Kongeriget styrker forebyggende tiltag for at forbedre sikkerheden ved sejlads i Arktis. Dette indebærer særligt bestræbelser for vedtagelse i IMO af en obligatorisk Polarkodeks, der sikrer et højt sikkerhedsniveau i grønlandske farvande uanset skibenes nationalitet og for, at der stilles krav til, at besætningerne har de fornødne kompetencer til sejlads i arktiske farvande.
- Der arbejdes for, at polarkodeksen i IMO-regi skal indeholde krav til krydstogtskibe om at planlægge og koordinere deres sejlads med andre krydstogtskibe, så disse kan gå til undsætning, hvis der skulle ske en søulykke (partnersejlads). Kongeriget vil i samarbejde med USA etablere viden om krydstogt-rederiernes egne sikkerhedsstandarder for sejlads i Arktis for at etablere "good practices".
- Kongeriget vil fortsætte udarbejdelsen af nye søkort for Grønland for at undgå skibulykker i grønlandske farvande og understøtte råstofaktiviteter. Den maritime sikkerhed skal endvidere understøttes ved at sikre tilgængelighed af pålidelige informationer om vejr, hav og is i samarbejde med de øvrige arktiske stater, styrke informationer om sejlads i grønlandske farvande og skærpe havnestatskontrollen med skibe, der sejler til Arktis, og arbejde for international udbredelse heraf.
- Kongeriget arbejder for at indføre bindende globale regler og standarder for sejlads i Arktis. På grund af den særlige sikkerhedsrisiko og det særligt sårbare arktiske miljø kan dog ikke udelukkes et behov for regional fastsættelse af skærpede regler [, f.eks., indførelse af særligt sårbare marineområder (PSSA) under IMO's regler], eller eventuelt indførelse af særlige miljømæssige krav til sejlads i isfyldte farvande inden for Grønlands eksklusive økonomiske zone i medfør af Havretskonventionens artikel 234.
- Kongeriget vil prioritere samarbejde med nabolande om overvågning, eftersøgning og redningstjeneste, herunder understøtte implementering af den fælles-arktiske samarbejdsaftale om styrket koordinering og informationsudveksling i forbindelse med eftersøgnings- og redningstjeneste, indgået i regi af Arktis Råd.
- Kongeriget vil undersøge behovet for etablering af nye skibruter, samt gennemføre disse i det omfang det fremmer sikkerheden til søs og beskyttelse af havmiljøet.

Tekstboks til afsnit 2.3:

-Tekstboks om skibe, der sejler ved Grønland (SFS)

[Udvikling i antal krydstogtskibe. Krydstogtskibe udgør en stigende del af den trafik, der sejler i Arktis, men fortsat kun en begrænset del. Desuden sejler forskellige typer af handelsskibe, der medfører gods, olie, kul eller mineraler. I tillæg hertil er der en stigende sejlads med skibe, der servicerer offshore enheder. Den lokale passagertrafik med mindre fartøjer udgør også en væsentlig del.] Tilføjes statistik (SFS)

-Fakta: Sejlruiter – NØ og NW-passagen.

Den fortsatte afsmeltning af polariseringen forventes i et 10-20-års perspektiv at resultere i åbningen (i hvert fald i dele af året) af Nordvestpassagen over Nordamerika og Nordøstpassagen over Rusland. De økonomiske gevinster ved disse nye ruter er potentielt betydelige. Åbning af Nordvestpassagen vil reducere afstanden fra Seattle til Rotterdam med hen ved 25 pct. i forhold til ruten over Panama-kanalen. Muligheden for besejling af Nordøstpassagen vil reducere afstanden mellem Rotterdam og Yokohama med over 40 pct. i forhold til ruten over Suez-kanalen. Endvidere vil åbningen af disse alternative ruter betyde at den militære såvel som den kommercielle skibsfart ikke længere vil være afhængig af passage gennem det politiske ustabile Mellemøsten eller de piraterplagede ruter gennem det Sydkinesiske Hav og Malacca-strædet. [”Peter Faber” gennem NW-passagen i 2008 som første kommercielle skib] [dansk bulk carrier gennem NØ-passagen 2009] [på sigt – tværs over polarhavet] [ledsages af kort].

-Tekstboks om Polarkodeks

Polarkodekset supplerer de internationale søsikkerheds- og miljøkonventioner, der også finder anvendelse i Arktis, med tillægsregler om redningsudstyr, brandslukning, issejlads og sejlads i øde egne for at tage hensyn til Arktiske forhold. Polarkoden skal samtidig tilgodese de skiftende betingelser, som følger af geografi og årstid. Arbejdet pågår i den internationale søfartsorganisation – IMO og reglerne forventes at træde i kraft 2013-2014.

-Evt. tekstboks om AR SAR-aftale og ansvar for beredskabet i Grønland

[AR-SAR aftale] [Økonomi- og Erhvervsministeriet har den overordnede koordination af eftersøgning og redning til søs i Grønland. Den daglige operative ledelse i Grønland varetages af Grønlands Kommando, Flyveredningscentralen i Kangerlussuaq (Søndre Stromfjord) og Politimesteren i Grønland].

3. Selvbærende vækst og samfundsmæssig bæredygtighed

- ❖ Rigets forekomster af råstoffer skal udnyttes under højeste internationale standarder for sikkerhed, sundhed, miljø, beredskab og gennemsigtighed, og med højt samfundsafkast.
- ❖ Kongeriget vil markant styrke anvendelsen af vedvarende energikilder.
- ❖ Kongerigets levende ressourcer, herunder fisk, skaldyr og havpattedyr, skal udnyttes på bæredygtig vis baseret på et videnskabeligt grundlag (via økosystemforvaltning).
- ❖ De nye muligheder i Arktis skal udnyttes i tæt samarbejde med erhvervslivet, og der skal skabes optimale rammevilkår for eksport og investeringer.
- ❖ Kongerigets forskning i Arktis skal være i det globale førerfelt, og forsknings- og uddannelsesindsatsen skal understøtte erhvervs- og samfundsudviklingen i Arktis.
- ❖ Kongeriget vil fremme arktisk samarbejde om sundhed og social bæredygtighed, herunder om forskning og best practices på områder med fælles udfordringer.

Det vil være en overordnet politisk prioritet for Kongeriget og særligt for Grønland over de kommende ti år at gribe de mange muligheder i Arktis for at skabe øget vækst og udvikling. De store økonomiske potentialer i Arktis skal realiseres med vægt på den menneskelige dimension, dvs. økonomisk og social integration af befolkningen, og under stærke miljøhensyn, så der skabes sunde, produktive og selvbærende samfund. Grønland er allerede i dag et samfund under hastig forandring, og befolkningerne i Arktis, herunder den grønlandske, må i fremtiden tilpasse sig endnu mere omfattende forandringer, der bl.a. vil følge af klimaændringerne og erhvervsomlægninger. Det vil stille store krav bl.a. til befolkningens omstillingsparathed og mobilitet at blive integreret i de nye muligheder i Arktis.

Der er tæt sammenhæng mellem realisering af naturressourcepotentialer og nye handels- og investeringsmuligheder, styrket forsknings- og uddannelsesindsats samt fremme af sundhed og social bæredygtighed, som er de områder, der særligt behandles i dette kapitel. Der er her tale om en række strategiske prioriteter for Kongeriget i relation til den økonomiske og samfundsmæssige udvikling i Arktis, men også andre områder er vigtige i relation til styrket økonomisk udvikling og diversificering af økonomien. Det gælder ikke mindst fremme af turismeerhvervet i Arktis og understøttelse af udviklingen med tilstrækkelig transportinfrastruktur. [uddybning turisme og infrastruktur jfr, notat om turisme + grønlandsk transportkommission].

3.1. Bæredygtig udnyttelse af råstofforekomster

Undersøgelser fra bl.a. US Geological Survey har vurderet, at der kan være enorme, endnu ikke-påviste olie- og især gasressourcer i Arktis, ligesom der tidligere er gjort store fund af især gas (i Rusland) men også olie (i Alaska). Konkret skønnes, at Arktis kan indeholde op mod 30 pct. af verdens ikke-fundne gasressourcer og ca. 10 pct. af de ikke-fundne olieressourcer. Mængderne af det allerede påviste, såvel som forventninger til nye fund, svarer til henholdsvis 4-5 års global produktion af olie og ca. 25 års global produktion af gas. Ca. 97 pct. af olie- og gasressourcerne vurderes at ligge på land eller indenfor de arktiske stater eksklusive økonomiske zoner, og er dermed fordelt.

For Grønlands vedkommende estimeres, at der vil kunne forventes at blive fundet 31 milliarder tønder olie og gas ud for Nordøstgrønland og 17 milliarder tønder olie og gas i områderne vest for Grønland og øst for Canada, og at sandsynligheden er større for fund i Nordøstgrønland. Grønland er desuden rigt på hårde mineralske råstoffer, herunder zink, kobber, nikkel, guld, diamanter samt platingruppermetaller, og rummer betydelige forekomster af såkaldt kritiske mineraler [eller sjældne jordarter], hvoraf flere er kritiske komponenter i højteknologi, herunder grønne energiteknologier.

Råstofområdet i Grønland er markant modnet over de seneste 10-15 år, som resultat af en langsigtet og bevidst strategi i det dansk-grønlandske Fællesråd vedrørende mineralske råstoffer. Råstofområdet blev fuldt hjemtaget til Grønlands Selvstyre per 1. januar 2010, og er et centralt element i opbygning af væksterhverv og en selvåren økonomi. Grønland oprettede i 2009 efter norsk model en råstoffond til sikring af langsigtet afkast af råstofindtægter også til gavn for fremtidige generationer. Pt. er en tilpasning af råstofloven på tegnebrættet, ligesom en lov om styrkede høringsprocesser ifm. storskalaprojekter.

Visionen er at udnytte ressourceforekomsterne i Arktis under de bedste internationale reguleringer, og i fortsat tæt samarbejde med de relevante rigsmyndigheder og internationale partnere. Grønland [og Færøerne] skal være eftertragtede efterforskningsområder og forvaltningen af råstofområdet skal være kompetent og effektiv, herunder ift. sikring af, at råstoffer efterforskes og udnyttes under de højeste standarder for sikkerhed, sundhed, miljø, beredskab og gennemsigtighed. Råstofhvervet skal således udvikles, så det under stærk hensyntagen til det sårbare arktiske miljø bidrager solidt til den økonomiske udvikling, herunder med skabelse af nye arbejdspladser og et maksimalt afkast til samfundet. Råstofaktiviteter skal samtidig gennemføres med et så tilstrækkeligt beredskab, at det offentlige holdes skadesløs (ud fra princippet om at forureneren betaler), og at Kongerigets internationale forpligtelser kan opfyldes, i tilfælde af større uplanlagte hændelser.

På *olie- og gasområdet* har Grønland udbudt licenser ca. hvert andet år siden 2002, og der har i de seneste år i takt med stigende oliepriser været et gennembrud i den internationale interesse for det grønlandske oliepotentiale. Et areal på mere end 200.000 km² offshore Syd- og Vestgrønland er nu dækket af 20 efterforsknings- og udvindingslicenser, og i 2010 blev uddelt 7 nye efterforskningslicenser i Baffinbugten ud for Nordvestgrønland. En udbudsrunde for olieefterforskning i havet ud for den nordligste del af Østgrønland vil blive åbnet i 2012/2013.

Skotske Cairn Energy's prøveboringer efter olie i farvandet vest for Qeqertarsuaq og Nuusussuaq-halvøen er pt. det mest fremskredne projekt, og samarbejdet mellem selskabet og myndighederne har været meget positivt. Selvstyret har i forbindelse med de jævnlige tilsyn med overholdelse af de høje sikkerhedskrav anvendt norske rådgivere, ligesom selvstyret har etableret samarbejde med den canadiske regering på området. Cairn Energy har også efterlevet de grønlandske myndigheders krav om forpligtelser og sikkerhedsstillelse på 10 mia. USD (ca. 60 mia. kroner) i tilfælde af en ulykke eller olieudslip samt et stort miljøberedskab. Cairn Energy, de berørte kommuner og Grønlands Selvstyre har endvidere indgået en samarbejdsaftale om anvendelse af hjemmehørende arbejdskraft i fremtiden, herunder påbegyndelse af initiativer til udvikling af relevante uddannelser som led i selvstyrets bestræbelse på videst mulig anvendelse af fastboende arbejdskraft og lokale virksomheder i fremtiden.

I de kommende år vil der særligt være behov for at fastholde aktivitetsniveauet offshore Vest- og Nordvestgrønland samtidig med, at der sikres en bred faglig videnopbygning i de mere vanskeligt tilgængelige områder i Nordøstgrønland. I forbindelse med olie-/gasfund og efterfølgende produktion

vil der opstå en række nye udfordringer og opgaver. I den forbindelse vil koordination og samarbejde med arktiske nabostater med tilsvarende udfordringer være en væsentlig prioritet.

[Afventer færøsk bidrag vedr. olieboringer.....]

På *mineralområdet* er efterforskningen i Grønland i disse år især rettet mod guld, zink, jern, kobber, diamanter, rubiner og en række kritiske metaller/sjældne jordarter. Der er gode muligheder for, at udvikling af mineralsektoren markant kan understøtte udviklingen af et økonomisk selvbærent Grønland. Det forventes, at en række modne projekter, som udvikles med udenlandske partnere og delvis inddragelse af danske virksomheder, vil kunne skabe over 1000 nye arbejdspladser frem mod 2015.

Med hensyn til efterforskning og udnyttelse af forekomster, der indeholder radioaktive mineraler, følger Selvstyret en nul-tolerancepolitik, som indebærer, at det ikke er tilladt at efterforske eller udnytte radioaktive mineraler, hverken som bi-, hoved- eller restprodukt. I 2010 blev der lavet en tilføjelse til standardvilkårene for efterforskning, som tillader, at der udarbejdes miljø-, sundheds- og sikkerhedsmæssige undersøgelser af forekomster med indhold af radioaktive mineraler til brug for et lønsomhedsstudium.

- Grønland vil videreføre den succesfulde licenspolitik og strategi for udbudsrunder på olie- og gasområdet. Regelsæt og standarder vil løbende blive tilpasset for at optimere sikkerheds-, sundheds-, miljø- og gennemsigtighedsstandarder gennem anvendelse og forbedring af bedste tilgængelige teknik og praksis, herunder med inspiration fra andre landes reguleringer, ikke mindst det norske NORSOK regelsæt.
- Samarbejdet skal udbygges med myndigheder i lignende områder, herunder Norge og Canada, og deltagelse i relevante internationale fora såsom Arktisk Råds arbejdsgrupper tillægges høj prioritet.
- Kongeriget vil i IMO arbejde for etablering af en international ansvars- og erstatningskonvention og en eventuel international erstatningsfond for forureningsskader, som følge af offshore olieefterforskning og -udnyttelse. Erstatningsfonden bør være baseret på en solidarisk finansiering fra offshoreindustrien ud fra princippet om, at den forurenende sektor bør betale. [Alternativt i regi af Arktisk Råd]
- Den grønlandske undergrunds indhold af værdifulde mineraler skal kontinuerligt for at skabe et kvalificeret beslutnings- og planlægningsgrundlag.
- Vilkår for tilladelser til udvinding skal være rimelige for både små og store selskaber, robuste over for svingende konjunkturer samt enkle og lette at administrere for selskaber og myndigheder.
- Aktiviteterne på mineralområdet skal foregå miljø-, sundheds- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt, og der skal sikres et fornødent tilsynsapparat med henblik på sikring heraf.

Tekstboks til afsnit 3.1:

-Evt. fakta: GEUS

-Evt. fakta *Licenshavere på olie- og gasområdet*

-Evt. fakta *"standarder", inkl. Strategisk miljøvurdering, social impact studies, NORSOK. Sikring af sikkerheds- og sundhedsmæssige krav opfyldes.*

-Fakta *Grønlands strategi på mineralområdet:*

Naalakkersuisuts strategi og handlingsplaner for efterforskning og udnyttelse af hårde mineraler er beskrevet i sektorplanen "Mineralstrategi 2009". Hovedmålsætninger i strategien er, at alle projekter skal gennemføres samfundsmæssigt bæredygtigt, herunder skal sikres, at:

- 1) *Samfundet får en konkurrencedygtig andel af overskuddet ved udvinding.*
- 2) *Grønlandsk arbejdskraft og grønlandske virksomheder anvendes i størst muligt omfang.*
- 3) *Alle råstofaktiviteter gennemføres sikkerheds-, sundheds- og miljømæssigt forsvarligt.*
- 4) *Befolkningen sikres medindflydelse og viden i forbindelse med udvikling af råstofsektoren.*
- 5) *Udviklingen sker med respekt for grønlandske værdier.*

-Kort oversigt *mineprojekter og/eller antal licenser.*

-Fakta *sjældne jordarter/kritiske metaller inkl. estimat Grønland*

3.2. Udnyttelse af vedvarende energi potentialer

Kongeriget vil videreføre ambitiøse og aktive energi- og klimapolitikker. De energipolitiske målsætninger i henholdsvis Grønland og Danmark [og Færøerne] er at skabe forsyningsikkerhed, at begrænse udledningen af drivhusgasser og luftforurening og samtidig at skabe grundlag for erhvervsudvikling. Det er Kongerigets fælles politik, at reducere udledningen af drivhusgasser markant gennem en væsentlig styrket anvendelse af vedvarende energi.

Danmark skal gøres uafhængigt af fossile brændsler senest i 2050 og planlægger at øge andelen af vedvarende energi [til 30 pct.] som et led i et samlet EU-mål om 20 pct. vedvarende energi i 2020, hvilket planlægges gennemført ved bl.a. højere andel af biomasse- og vindenergi. Grønland har store naturgivne potentialer for vedvarende energi og vil øge andelen af vedvarende energi til 60 pct. af den samlede elektricitetsproduktion [i det civile samfund[?]] inden 2020. De mange søer, hvor smeltevandet samles, udgør store energiressourcer, der kan udnyttes til oliefortrængende energiproduktion. [Afventer tekst vedr. Færøerne].

Grønland har siden begyndelsen af 1990'erne investeret målrettet i udnyttelsen af vandkraft og i dag har halvdelen af den grønlandske befolkning adgang til vedvarende energi fra et af landets fire vandkraftværker. I 2013 forventes et femte vandkraftværk indviet nær Ilulissat og dermed øges andelen af vedvarende energi i den offentlige forsyning yderligere til estimeret 70 pct. af den samlede energiproduktion [korrekt?].

Adgangen til vedvarende energi er en strategisk ressource, som blandt andet kan anvendes til udvikling af ny industri. Stadig større fokus rettes i grønland imod small-scale løsninger for vedvarende energi til anvendelse i mindre byer og bygder, hvor der i dag ikke er adgang til vandkraft. Selvstyret giver støtte til udvikling af vedvarende energiprojekter, herunder mikrovandkraftværker, og sol- og vindenergi projekter, med sigte på en selvstændig og uafhængig grønlandsk energiforsyning. Også anvendelse af vedvarende energi i transportsektoren undersøges.

- Rigsdelene vil øge energiforsyningsandelen af vedvarende energikilder for at øge forsyningssikkerheden, begrænse udledningen af drivhusgasser og luftforurening, og dermed skabe grundlag for styrket erhvervsudvikling samt vidensdeling gennem uddannelse og deltagelse i projekter.
- Særligt vil Naalakkersuisut fremme Grønlands muligheder for at huse industriel produktion baseret på vedvarende energi. I de tyndt befolkede egne af Grønland uden adgang til vandkraft skal udviklingen af alternative energiløsninger understøttes, med fortsat fokus på udviklingen af lokal energiforsyning baseret på vedvarende energi.

Tekstboks til afsnit 3.2:

-Grønlands målsætninger vedr. vedvarende energi:

- *Fortsat fokus på udviklingen af lokal energiforsyning baseret på vedvarende energi. I de tyndt befolkede egne af Grønland, hvor der ikke er adgang til vandkraft, skal udviklingen af alternative energiløsninger understøttes.*
- *Fremme af Grønlands muligheder for at huse industriel produktion baseret på vedvarende energi.*
- *Videndeling inden for vedvarende energi og energieffektivitet igennem ved deltagelse i projekter og uddannelse.*
- *Samt GL centrale VE projekter og måltal.*

3.3. Bæredygtig udnyttelse af levende ressourcer

De arktiske områder er unikke økosystemer, der repræsenterer store værdier biologisk og samfundsmæssigt. De naturgivne ressourcer har formet udviklingen af arktiske fisker- og fangerkulturer og traditioner, og udnyttelsen af fisk og havpattedyr har altid udgjort grundstenen i de arktiske samfund og økonomier. Historiske, forsyningsmæssige og kulturelle hensyn er grundlæggende i de arktiske befolkningers forhold til udnyttelse af levende ressourcer, hvad enten der er tale om fisk eller havpattedyr. Udnyttelsen af fisk og havpattedyr er et af de væsentligste økonomiske forhold i begge rigsdeler selvstyre.

Struktur, funktion, diversitet og integritet i økosystemet i Arktis er afgørende for produktiviteten. Arktis skal derfor forvaltes så der sikres et sundt hav-økosystem med økonomisk levedygtige arter og bestande. Økosystemforvaltning sigter på bæredygtig udvikling miljømæssigt, økonomisk og socialt. Forvaltningen af de levende marine ressourcer i Arktis skal således sikre et højt udbytte inden for økosystemets kapacitet, sikre minimal påvirkning på økosystemet og samtidig sikre hensyn til økosystemets kapacitet til fremtidig produktion af levende ressourcer.

Grønlands og Færøernes *fiskeri* foregår i Nordatlanten, Barentshavet og Davidstrædet. Grønlands fiskeri er baseret på et kvotesystem, der har til formål at sikre en bæredygtig udnyttelse af de enkelte bestande. Der fastsættes derfor årligt en "Total Allowable Catch" for de væsentligste arter på baggrund af biologisk rådgivning og med respekt for socioøkonomiske hensyn, erhvervets interesser samt internationale forpligtelser. Den biologiske rådgivning leveres af Grønlands Naturinstitut og en række regionale organisationer, især ICES og NAFO.

Færøernes fiskeri er som Grønlands for en stor del baseret på et kvotesystem, men for bundfiskeriet omkring Færøerne gælder et særligt system med fiskedage og områder, som lukkes efter behov. Færøerne trækker som Grønland udover egen rådgivning også på international rådgivning, især ICES og NAFO. Grønland og Færøerne har hver især aftaler med hinanden samt også med EU, Norge og Rusland, Færøerne desuden med Island. Især Færøerne, men også Grønland, deler fiskebestande med

nærtliggende naboer. Eksporten af fisk vejer tungt i begge samfunds økonomi. Færøernes eksport af fiskeprodukter udgør således ca. [90?] pct. af den samlede eksport. Tilsvarende udgør den grønlandske eksport af fisk ca. [80?] pct. af den samlede eksport.

Det grønlandske fiskerierhverv står overfor en strukturtilpasningsudfordring, bl.a. med behov for større og mere moderne fartøjer og for overvejelser om fremtidig regulering af erhvervet i forhold til ejerskabsbestemmelser og kapitaladgang. Denne omstillingsproces vil også fordre en afgang af arbejdskraft til andre erhverv og stille krav til arbejdsmarkedspolitikken. Grønlands Selvstyre har igangsat et arbejde vedr. konsekvenserne af klimaforandringerne for fisker- og fangererhvervet med henblik på at identificere muligheder for tilpasning, der håndterer udfordringerne samtidig med, at de nye muligheder udnyttes. Erhvervstilpasnings- og omskolingstiltag bl.a. i relation til fiskerierhvervet kunne tænkes at være et element i en ny fase af partnerskabet mellem Grønland og EU.

Et væsentligt element i fiskeriforvaltning er kontrol og håndhævelse. Kontrolindsatsen foretages af grønlandske og færøske myndigheder, som overvåger, at grønlandske hhv. færøske samt relevante internationale fiskeribestemmelser overholdes af alle fartøjer i de respektive farvande samt af de grønlandske hhv. færøske fartøjer, som fisker internationalt. Den søværts inspektion af fartøjer og fangst foretages af Forsvaret samt af den færøske vagt- og bjærgningstjeneste. Også på kontrolområdet vil regionalt samarbejde fortsat være en prioritet.

Generelle temperaturstigninger i Arktis og den hurtige isafsmeltning kan gøre nye områder potentielt attraktive for fiskeri. Det rejser nye udfordringer i relation til (inter)national regulering af disse områder på grund af manglende data for områderne. Hertil kommer, at ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri er en alvorlig trussel mod hav-økosystemerne, hvilket har betydelige konsekvenser for bevaring og rationel forvaltning af havets ressourcer.

Fangst er en integreret del af det arktiske samfund, og en bæredygtig udnyttelse af fangstressourcerne er vigtig for den lokale økonomi og for den kulturelle selvforståelse. Der bør sikres det bedst mulige beslutningsgrundlag i udnyttelsen af disse ressourcer nationalt som internationalt. Samtidig er det afgørende, at fangerne har tillid til beslutningsgrundlaget således at fangstbegrænsninger overholdes. Det grønlandske sælfangererhverv er i disse år under pres bl.a. på grund af EU's forbud mod import af sælprodukter. Internationalt set er der en meget begrænset forståelse for oprindelige folks – herunder grønlandsk – hvalfangst. Dette gælder også i relation til den grønlandske fangst af storhvaler, som reguleres af Den Internationale Hvalfangstkommission i overensstemmelse med den undtagelse, der gælder for oprindelige folk.

- Alle levende ressourcer skal udvikles og udnyttes bæredygtigt ud fra en økosystemforvaltning, der sikrer optimalt udbytte på lang sigt, og er i overensstemmelse med internationale forpligtelser samtidig med, at de arktiske samfunds rettigheder forsvares, til støtte for fisker- og fangererhvervet. Forvaltningen skal ske på grundlag af videnskabelig rådgivning baseret på indsamling, bearbejdelse og vurdering af data, herunder fra fangere og erhverv.
- Rigsdelene vil samarbejde i regionale og globale sammenhænge for at sikre, at udnyttelsen af alle levende ressourcer, herunder havpattedyr, baseres på en økosystembaseret forvaltningsmodel, der lægger vægt på videnskabeligt grundlag og bæredygtighed.

- Der skal kontinuerligt arbejdes for at sikre regelmæssig videnskabeligt baseret overvågning af de levende ressourcer i Arktis med inddragelse af borgerne. Forsigtighedsprincippet bør anvendes i de tilfælde, hvor der mangler tilstrækkelig viden om udviklingen i tidligere isdækkede områder.
- Der skal tilstræbes effektive forvaltnings- og kontrolregimer for at imødegå ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri samt arbejdes for internationale aftaler for potentielt attraktive arktiske højsøområder endnu ikke omfattet af bevarings- og forvaltningsordninger. Rigsdelene vil arbejde for, at der ikke indledes fiskeri, hvor en bevarings- og forvaltningsordning ikke foreligger.
- Rigsdelene vil arbejde for en forvaltningsordning indeholdende en mekanisme der sikrer, at uenighed om forvaltningen ikke medfører fiskeri i strid med den videnskabelige rådgivning, og at der ikke fiskes mere end de fangstmængder, der er fastsat efter forud fastsatte fordelingsprincipper.

Tekstboks til afsnit 3.3:

-Organisationer mv. på fiskeri- og fangstområdet

- ICS:
- NAFO:
- *North Atlantic Marine Mammal Commission (NAMMCO): Regional forvaltningsorganisation for havpattedyr som består af Norge, Island, Færøerne og Grønland.*
- *Den internationale hvalfangstkommission (IWC): International forvaltningsorganisation som regulerer fangst af store hvaler. Danmark med Færøerne og Grønland er medlem. Grønland tildeles kvoter på store hvaler via de såkaldte "aboriginal subsistence whaling quota".*

-Evt. fakta/info hvalfangst

3.4. Stærkere integration i international handel

De nye muligheder for økonomisk udvikling i Arktis medfører stigende interesse fra internationale investorer i området. Naalakkersuisut har sat sig klare målsætninger om at ville tiltrække flere udenlandske investorer, samt at udnyttelsen af Grønlands naturressourcer i fremtiden skal udgøre en vigtig indtægtskilde for det grønlandske samfund. De nye handelsmuligheder kan bidrage til en diversificering af Grønlands økonomi og skabe basis for økonomisk selvårenhed og velstand. For Færøernes vedkommende vil ikke mindst åbning af Nordøstpassagen skabe nye muligheder som følge af øget sejladsaktivitet. Det færøske landsstyre har besluttet, at der skal nedsættes en arbejdsgruppe til at vurdere Færøernes strategiske muligheder i forbindelse med øget virksomhed i det arktiske og nordatlantiske område.

Den øgede internationale interesse stiller krav om at skabe gode rammevilkår for investeringer. Derfor arbejdes der fra grønlandsk side på at tilpasse sig de internationale handelsregler og forpligtelser og skabe et godt investeringsmiljø. Dette skal ikke blot styrke Grønland som attraktiv investeringsdestination, men også give Grønland bedre muligheder for at komme ind på nye markeder. Grønland og Færøerne er i kraft af Kongeriget Danmarks medlemskab omfattet af Verdenshandelsorganisationen WTO. Grønland har siden udgangen af 2005 løbende arbejdet med at bringe grønlandsk lovgivning i overensstemmelse med WTO's regler og Færøerne vil igangsætte en lignende tilpasningsproces.

- Kongerigets myndigheder vil indgå i tæt samarbejde med erhvervslivet om de øgede muligheder i Arktis. Kredsen af modtagerlande for grønlandske og færøske eksportvarer skal udvides, og interne og eksterne barrierer for eksport nedbrydes.
- Inden for Kongerigets enkelte toldområder skal sikres den tættest mulige tilpasning til internationale handelsregler og forpligtelser, herunder især WTO's regler. Samarbejdet skal styrkes vedrørende grønlandsk og færøsk tilpasning i ønsket omfang til de bilaterale handelsaftaler, som Danmark indgår via EU, og Kongeriget vil arbejde for at bevare - og så vidt muligt udvide - præferenceadgangen for varer fra Grønland og Færøerne hos EU og tredjelande.

3.5. Videnbaseret vækst og udvikling

Grønland spiller i dag en fremtrædende rolle i international forskning på grund af de unikke muligheder for at undersøge processer af global betydning, herunder klodens geologiske udviklingshistorie, naturlige klimavariationer og den igangværende globale opvarmning. Den globale opvarmning påvirker Arktis direkte, herunder den grønlandske indlandsis, havisen og havstrømme, som igen har vidtrækkende konsekvenser for den globale klimaudvikling. Klimaændringerne har imidlertid også direkte konsekvenser for Arktis i form af ændrede forudsætninger for fisker- og fangererhvervet, mulighederne for minedrift og udnyttelse af kulbrinteressourcer samt sejlmulighederne for turisme og transport.

Grønland byder således på enestående muligheder for forskning, både naturmæssigt, geografisk, biologisk og i samspillet mellem natur og mennesker. Men det er vitalt, at resultaterne af forskning kan anvendes af befolkningen i Arktis for at understøtte den hastige kulturelle, sociale, økonomiske og erhvervsmæssige udvikling, som andre befolkninger har haft generationer til at tilpasse sig. Samtidig er det afgørende, at forskning i og monitorering af indlandsisen samt forskning i klima- og miljøprocesserne i Arktis formidles og anvendes internationalt.

Rigsfællesskabet samarbejder tæt om at løfte disse udfordringer gennem deltagelse i og bidrag til en lang række internationale forskningsprojekter indenfor en bred vifte af palæoklimatiske undersøgelser, forskning i arktiske økosystemer, oceanografi, glaciologi, geofysik, geologi og antropologi, ligesom en række overvågningsprogrammer og arktiske forskningsstationer indgår i den essentielle monitorering af klimaeffekterne i Arktis. En fælles forskningssatsning som det dansk-grønlandsk-færøske kontinentalsokkelprojekt, giver foruden indsamling af data om havbunden også muligheder for følgeforskning indenfor andre fagområder.

Forskning i arktisk teknologi, som foregår primært på Center for Arktisk Teknologi i Sisimut i Vestgrønland, er et andet område med særlige muligheder, bl.a. ift. krav til energisystemer med vedvarende energi i Arktis, og udvikling af arktisk infrastruktur.

I 2009 oprettede Videnskabsministeriet og Grønlands Selvstyre et tværvideenskabeligt klimaforskningscenter i Nuuk. Klimaforskningscenteret fungerer i et partnerskab mellem Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland (KVUG), Grønlands Naturinstitut og Grønlands Universitet. Centeret fokuserer på grundlæggende viden om klimaet i Arktis og effekterne

af klimaforandringerne, herunder behov for forebyggelses- og tilpasningsstrategier, og har i dag tilknyttet ca. 80 grønlandske, danske og internationale forskere på fast eller løsere basis.

Nordisk, europæisk og bredere internationalt forsknings- og uddannelsessamarbejde vil have høj prioritet. Danske og grønlandske forskere deltager eksempelvis i det nordiske topforskningsinitiativ om klima, miljø og energi, som er et af Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativer. Kongeriget støtter desuden driften af University of the Arctic - en sammenslutning af cirkumpolare universiteter, der arbejder på at udbyde en rig variation af relevante kurser for arktiske studerende. Bilateralt udgør uddannelse, sprog og forskning centrale elementer i Joint Committee samarbejdet mellem Grønland, USA og Danmark - og Grønland indgår i stigende omfang i perspektivrige bilaterale forsknings- og uddannelsessamarbejder, for eksempel med Canada.

Forskning og uddannelse hænger tæt sammen - og skal være nært forbundet med den økonomiske og erhvervsmæssige udvikling. Som eksempel oprettede Grønlands Selvstyre i januar 2011 en ny råstofskole på grundlag af Mine- og Entreprenørskolen i Sisimut. Råstofskolen skal fungere som videntcenter for hele råstofområdet og udvikle uddannelses tilbud indenfor olieindustrien. Det grønlandske selvstyre iværksætter desuden løbende initiativer, hvor forskning anvendes til uddannelse af befolkningen. Eksempelvis er der i regi af samarbejdet med USA iværksat en sommerskole, hvor udenlandske forskere underviser elever på gymnasie-niveau i naturvidenskabelige forskningsemner. Grønland modtager endvidere som del af den eksisterende partnerskabsaftale med EU ca. 25 mio. Euro årligt i budgetstøtte til uddannelsessektoren, særligt målrettet den ekstraordinære uddannelsesindsats, hvor de samfundsmæssige behov er størst.

Det vil fortsat være en central prioritet gennem uddannelses tiltag at understøtte den fremadrettede økonomiske og samfundsmæssige bæredygtighed. Udover råstofområdet vil også tiltag i forhold til de nye muligheder og udfordringer på det maritime område stå centralt.

- Kongeriget har en internationalt førende position indenfor en række forskningsområder vedrørende Arktis. Det er vigtigt at denne position fastholdes.
- Kongeriget vil udnytte potentialerne for arktisk forskning af høj international standard og sikre integration i den internationale forskning. Dette omfatter bl.a. kvantificering af de globale og regionale effekter af klimaændringer i Arktis, herunder hvordan arktiske økosystemer, havisen og iskapperne reagerer på klimaændringer samt klimaændringernes konsekvenser og betydning for befolkninger og samfund i og udenfor Arktis.
- Forskning og monitorering i Arktis er ressourcemæssigt og logistisk meget krævende, og der skal derfor fortsat ansøres til internationalt samarbejde om sådanne projekter, f.eks. geografisk kortlægning af havbunden.
- Forskningen i Arktis skal yderligere understøtte den kulturelle, sociale, økonomiske og erhvervsmæssige udvikling. Viden og data skal opbygges, forankres og også anvendes i Arktis, hvorfor partnerskaber indenfor f.eks. forskning i naturressourcer og bredere samfundsvidenskabelige emner vil blive prioriteret, og den omfattende forskning i Grønland ved udenlandske forskere i højere grad blive søgt formidlet til det grønlandske samfund.

- Indenfor Rigsfællesskabet skal samarbejdet mellem forskningsinstitutioner til stadighed konsolideres og udvikles, og forskere skal være bekendte med foreliggende muligheder for at søge midler til arktisk forskning. Kontinuitet og stabilitet i forskningsmiljøet skal sikres bl.a. gennem gode muligheder for rekruttering af unge forskere.
- For Grønland er det en målsætning, at mindst 2/3 af en ungdomsårgang i 2020 opnår en kompetencegivende uddannelse, ligesom Selvstyret vil prioritere supplerende efter- og videreuddannelse i lyset af nye behov. Særligt vil Selvstyret udvikle nye uddannelses tilbud på råstofområdet, så Grønland fremover i øget omfang vil kunne tilbyde relevant og kvalificeret arbejdskraft indenfor offshore og mineralindustrien.
- Rigsfællesskabet skal overveje mulighederne for tættere inddragelse af grønlandske [og færøske] borgere i forsvarets uddannelser og opgaveløsning, herunder skræddersyede forløb i Grønland [og på Færøerne] med vægt på det maritime område.
- Internationalt uddannelses- og udvekslingssamarbejde vil være en strategisk prioritet for Grønland, herunder særligt med USA, og Canada samt med EU, hvor en ny fase i partnerskabet yderligere kunne inddrage erhvervstilpasnings- eller omskolingstiltag.

Tekstboks til afsnit 3.5:

-Kontinentalsokkelprojektet

-KVUG: Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland (KVUG) er et paritetisk udvalg med seks medlemmer udpeget af den danske videnskabsminister og seks medlemmer udpeget af det grønlandske landsstyremedlem for forskning. KVUG er rådgivende organ for den danske videnskabsminister og for det grønlandske landsstyremedlem for forskning og dansk-grønlandsk forskningssamarbejde. KVUGs årlige finanslovsbevilling er ca. seks mio. kr., som udloddes til hhv. forskningsprojekter, som støtte til akademisk baseret undervisning i Grønland (lærerudveksling) og til tre samfinansierede ph.d.-stipendier. KVUG er desuden medlem af de internationale arktiske forskningsorganisationer International Arctic Science Committee (IASC) og European Polar Board (EPB).

-NEEM-iskerneboringen

Evt. fakta: "Kongeriget i det globale førerfelt" (eksempler) / Alternativt Fakta: Nordisk Topforskningsinitiativ

-Case: Naturinstituttets/Klimaforskningscentrets samarbejde med Canada

- "Viden forudsætning for fremdrift": Etableringen af en veludviklet infrastruktur for geografisk information ses som en af forudsætningerne for udviklingen af det arktiske område. Mulighederne for at sammenstille geografiske informationer og få et helhedsbillede af, hvad der foregår på en given lokalitet (landkort, søkort, registeroplysninger mm.) har stor betydning for myndighedernes udførelse af deres aktiviteter, og for borgerens tilgang til informationer. Opbygningen af en geografisk infrastruktur bygger på et princip om at data kun skal produceres én gang, de skal vedligeholdes, hvor det kan gøres mest effektivt men kan bruges bredt et uendeligt antal gange. For at dække noget af dette behov i Grønland har Selvstyret etableret NunaGIS, og internationalt arbejdes der på at etablere en fælles geografisk infrastruktur for hele det arktiske område

Evt. fakta: [råstofskolen / internationalt udd-samarbejde etc.]

3.6. Arktisk samarbejde om sundhed og social bæredygtighed

Det er en fælles kerneværdi i Kongeriget at ville fremme befolkningens [velfærd og] sundhed samt forebygge og behandle sygdom, lidelse og funktionsbegrænsning med respekt for det enkelte menneske, dets integritet og selvbestemmelse. Rigsdelene prioriterer en forebyggende og folkeoplysende indsats for at forbedre kostvaner, øge antallet af fysisk aktive mennesker, reducere rygning og skadeligt alkoholforbrug samt at fastholde fokus på risikogrupper bl.a. med henblik på at bekæmpe den øgede udbredelse af livsstilssygdomme.

Grønland står i dag med en dobbelt udfordring fra både det gamle sygdomsmønster præget af forholdsvis høj spædbarnsdødelighed, ulykker og akutte og kroniske infektionssygdomme såsom tuberkulose, og samtidig et nyt vestligt sygdomsmønster domineret af kroniske og livsstilsrelaterede sygdomme.

På det miljømedicinske område udfordres Grønland af den langtrækkende udefrakommende forurening, der belaster de traditionelle fødemidler, og også uddannelse af fagprofessionelle samt rekruttering og fastholdelse af sundhedspersoner er en fortsat udfordring.

Grønland har i 2011 iværksat en sundhedsreform, som forventes fuldt implementeret i 2013. Sundhedsreformen vil gennem regionalisering af sundhedsvæsenet medføre større og mere lige adgang til sundhedsydelser for befolkningen, bedre økonomistyring og bedre muligheder for rekruttering og fastholdelse af sundhedsfagligt personale. Sundhedsreformen understøttes af et det telemedicinske netværk, som er udviklet med inspiration fra Alaska og Norge.

Rigsfællesskabet understøtter samarbejde, der på en bæredygtig måde kan forbedre befolkningens levevilkår og sundhed, herunder ved øget brug af nye teknologiske muligheder, såvel inden for Kongeriget og det nordiske samarbejde som i samarbejde med eksisterende og nye partnere i det øvrige Arktis. Det gælder generelt, men også med særligt fokus på udsatte befolkningsgrupper, herunder børn og ældre samt psykisk syge. Rigsdelene vil fortsat i fællesskab drøfte sundhedspolitiske og udfordringer, herunder specialiserede behandlinger, bl.a. som opfølgning på den dansk-grønlandske aftale fra september 1998 om fortsættelse og udbygning af samarbejdet på sundhedsområdet.

De arktiske samfund, herunder Grønland, er endvidere udfordret af sociale problematikker, bl.a. efterveer af abrupte samfundsforandringer i det forrige århundrede. For at modvirke en negativ social proces, er fokus på social bæredygtighed og social integration centralt for udviklingen i Arktis. Danmark og Grønland samarbejder tæt om bl.a. projekter og videnudveksling på socialområdet og Grønland udveksler desuden erfaringer med bl.a. Nunavut-regionen i Canada på familie- og ligestillingsområdet. Også i Nordisk Ministerråd er der sat fokus på forandringerne i Arktis i et kønsperspektiv.

- Kongeriget vil videreudvikle samarbejdet på sundhedsområdet, herunder vedrørende akut- og specialiserede behandlinger indenfor Kongeriget – og for Grønlands vedkommende med Island - samt vedrørende uddannelse og rekruttering indenfor Kongeriget og gennem det nordiske og arktiske samarbejde.

- Særligt med udgangspunkt i grønlandsk sammenhæng søges samarbejdet yderligere udviklet mellem arktiske partnere omkring fælles udfordringer. Styrket arktisk samarbejde kunne omfatte bl.a. forskning, evaluering samt udveksling af "good/best practices" vedrørende infektionssygdomme, folkesundhed, telemedicin, kulturelt afstemt sundhedsbetjening samt det miljømedicinske område.
- Det vil være en prioritet at styrke samarbejdet indenfor Rigsfællesskabets rammer samt i nordisk og arktisk regi om sundhedsberedskab vedrørende katastrofesituationer og andre akutte udfordringer for befolkningens sundhed.
- Kongeriget vil i samarbejde med det internationale forsknings- og vidensmiljø fortsat fokusere på klimaændringernes og den globale forurenings betydning for befolkningens sundheds- og sociale vilkår i Grønland, mens Grønland har særligt ansvar for rådgivning og formidling internt af de monitorings- og forskningsresultater, som frembringes i Kongeriget og internationalt.
- Kongeriget vil fremme arktisk samarbejde og videnudveksling om social bæredygtighed, herunder med fokus på befolkningens muligheder for at deltage i nye muligheder i Arktis samt inddragelse af befolkningen i den internationale debat om fremtidens Arktis.

Tekstboks til afsnit 3.6:

-Mod et tættere arktisk samarbejde om sundhed: Det første Arktiske Sundhedsministermøde blev holdt med Danmark og Grønland som værter den 16. februar 2011 i Nuuk. De arktiske lande står over for en række fælles udfordringer på sundhedsområdet og ønsker at samarbejde om at finde de rigtige løsninger og udveksle viden og erfaringer. Det gælder særligt i forhold til forebyggelse, telemedicin og forskning, og også når det gælder psykiske sygdomme og forebyggelsen af misbrug og selvmord. Mødet førte til "The Arctic Health Declaration", som udtrykker enighed om et tættere samarbejde på sundhedsområdet bl.a. i form af udveksling af "best practices", og at de oprindelige folk i Arktis i højere grad skal inddrages i forskning og sundhedsfremme og forebyggelse.

4. Udvikling under respekt for Arktis' sårbare miljø og natur

- ❖ Kongeriget vil videreføre en aktiv og ambitiøs videnopbygning om klimaændringerne i Arktis og konsekvenserne heraf, for at styrke global og lokal imødegåelse.
- ❖ Arktisk natur og miljø skal forvaltes på baggrund af bedst mulige videngrundlag og beskyttelsesstandarder og det internationale samarbejde herom fremmes.

[Placeholder - 5-10 linjer introduktion – klima - miljø og natur (KEMIN/MIM/Naalakkersuisut).

[Elementer, bl.a: Stigende interesse for Arktis og den øgede aktivitet i Arktis har ført til øget internationalt fokus på de arktiske landes nationale regionale miljøregler og særligt på naturbeskyttelse og på havmiljøområdet. Fjerntransporterede [og lokal] forurening som kviksølv, POP'er og andre forurenende stoffer til Arktis - stigende risiko for at uønskede arter etablerer sig i Arktis ifm. Klimaforandringer.]

4.1. Stærkere viden om konsekvenserne af klimaændringer i Arktis

I Arktis har opvarmningen siden 1980 været dobbelt så stor som på resten af kloden og Arktis har i perioden 2005-2010 haft rekordhøje gennemsnitstemperaturer siden målinger begyndte i 1840. Globale klimamodeller forudser, at opvarmningen vil fortsætte. Effekterne af den fortsatte opvarmning på det grønlandske klima, indlandsisen og havet undersøges blandt andet med regionale klimamodeller med henblik på, at understøtte tilpasningen til klimaforandringerne. Den arktiske opvarmning betyder, at sne- og is smelter stadigt hurtigere, og at permafrosten forsvinder i den sydlige del af det arktiske område. Effekterne af disse ændringer er omfattende – herunder havstigning, mulige ændringer i atmosfærens indhold af drivhusgasser, mulige ændringer i globale havstrømme m.v. - og klimaændringerne i Arktis har afgørende betydning for globale klima- og miljøforhold.

For mere sikkert at kunne fremskrive, hvordan de globale klima- og miljøforhold vil udvikle sig, er det afgørende at forstå, hvordan klimaændringerne påvirker Arktis, og hvordan ændringerne i Arktis påvirker udviklingen i det globale klima. En sådan viden er bl.a. afgørende for tilpasningen til klimaændringer i Arktis og i resten af verden. Kongerigets arbejder på at understøtte og fremme indgåelsen af internationale aftaler om udledning af drivhusgasser i overensstemmelse med det bærende princip om fælles, men differentieret ansvar, og kvalificere nødvendige globale tilpasninger og klimatilpasningsindsatsen af samfundene i de arktiske egne, herunder Grønland.

- I samarbejde med det internationale forsknings- og vidensmiljø vil Kongeriget styrke indsatsen for at kvantificere globale og regionale effekter af klimaændringer i Arktis, herunder viden om, hvordan arktiske økosystemer, havisen og iskapperne reagerer på klimaændringer. Indsatsen omfatter overvågnings- og forskningsindsatser og med inddragelse af såvel grønlandske, færøske som danske forskningsmiljøer.
- Forskningen og monitoreringen skal styrke viden om klimaændringernes konsekvenser og betydning for befolkninger og samfund i og udenfor Arktis og inddrage lokal og traditionel viden. Samarbejdet skal styrkes om identifikation af tiltag til tilpasning til klimaændringer indenfor Kongeriget.

- Kongeriget vil medvirke til at styrke oprindelige folks rettigheder i forhandlingerne frem mod en ny, international klimaaf tale, herunder ved at skabe synlighed om oprindelige folks situation, samt arbejde for at principperne i FN Deklarationen for Oprindelige Folks Rettigheder fra 2007 respekteres.

Tekstboks til afsnit 4.1:

-Evt. fakta fra SWIPA-rapporten maj 2011 vedr. isafsmeltning

-Evt. fakta – DMI's klimamodel

-Evt. fakta – klimatilpasning

4.2. Beskyttelse af miljø & biodiversitet

Arktisk natur og det arktiske dyreliv er unikt og sårbart. Det skyldes at økosystemerne er tilpasset lave temperaturer, og de meget langsomme livsprocesser. Den globale opvarmning medfører stadig større isfrie havområder i sommerperioderne, og mindre udbredelse af havis kan få stor indflydelse på levevilkårene for og udbredelse af de arter, der er tilknyttet havisen. Samtidig vil længere perioder med åbent vand medføre øget aktivitet såsom skibstrafik i områder der tidligere ikke har kunnet besejles, ligesom øget råstofudnyttelse, fiskeri og turisme indebærer risiko for forurening og uheld.

Den øgede skibstrafik kan også medføre risiko for øget tilgang af invasive arter. Hertil kommer den langsomme omsætning af problematiske kemiske stoffer, der ofte er transporteret langvejs fra. Klimaforandringerne kan ligeledes medføre direkte effekter på biodiversiteten på landjorden, ligesom en række klimarelaterede og ikke klimarelaterede menneskeskabte effekter kan påvirke biodiversiteten. Dette gælder eksempelvis øget færdsel med tilhørende forstyrrelser og slid, fragmentering af habitater, samt stigende brug af arealer i det åbne land til erhvervsmæssige og rekreative formål.

På den baggrund forudses et større pres på de arktiske økosystemer og den sårbare biodiversitet. Det er derfor væsentligt i samarbejde med internationale partnere, at sikre overvågning og undersøgelse af såvel de miljømæssige effekter, som den arktiske befolkning, det arktiske økosystem og biodiversiteten udsættes for, og samtidig at sikre overvågning og undersøgelser af den biologiske mangfoldighed.

I forhold til miljømæssige belastninger og effekter er det fortsat nødvendigt at sikre overvågning og undersøgelser af f.eks. svært nedbrydelige organiske forbindelser (POP'er), kviksølv, olie, sod og anden forurening, som den arktiske befolkning og økosystemerne eksponeres for. Mange års gentagen dataindsamling af miljøbelastningen i området giver vigtig information både om effekten af allerede indgåede internationale aftaler om reduktion af fjerntransporteret forurening og information til brug for det fremtidige miljøarbejde i EU og andre internationale fora. Bidraget fra den lokale forurening i den arktiske region har hidtil været minimal.

Det er ligeledes vigtigt at sikre videnopbygning gennem overvågning og undersøgelser af bl.a. migrerende dyrearter (f.eks. hvaler, isbjørne, trækfugle m.m.) samt den biologiske mangfoldighed til brug for det internationale naturarbejde, således at der sikres bedst muligt grundlag for en fremtidig forvaltning i Grønland, som er baseret på bæredygtig udnyttelse og beskyttelse af den arktiske natur.

En følge af ovennævnte miljøudfordringer er nødvendigheden af at identificere økologiske sårbare og vigtige områder for biodiversitet og økosystemer. Parametre som trækruter, områdeudnyttelse og

kernehabitater kan endvidere skifte i takt med de forventede ændringer i klima og isforhold. Yderligere analyser vil kunne lede til mere præcis identificering af områdebegrænsninger, samt til eventuelle fremtidige ændringer. Identificering af disse områder, samt estimater over fremtidige ændringer vil være af stor betydning for iværksættelse af nødvendige reguleringer for at sikre en vedvarende effektiv beskyttelse af den biologiske mangfoldighed.

Der skal ligeledes arbejdes fokuseret på national implementering af indgåede internationale aftaler på natur- og miljøområdet og på forebyggelse af forurening af havmiljøet, også ved at øge den maritime sikkerhed samt beskyttelse af den biologiske mangfoldighed. I den forbindelse er det centralt, at de højeste internationale miljøstandarder anvendes i forbindelse med udnyttelse af ressourcerne i Arktis, og at det fornødne miljøberedskab er på plads i tilfælde af ulykkes- og katastrofesituationer.

- Natur og miljø skal forvaltes på baggrund af det bedst mulige videngrundlag. Dette sikres gennem en langsigtet overvågning og systematisk sammenholdning af forskningsresultater
- Kongeriget vil styrke beskyttelse af biodiversitet ud fra internationale standarder ved blandt andet at identificere vigtige og økologiske sårbare områder.
- Kongeriget vil arbejde for at sikre rettigheder for ophavslandene og tilgang til efterforskning i forhold til udnyttelsen af biologiske ressourcer i Arktis, da Kongeriget har stor interesse i at kunne beskytte og udnytte genetiske og biologiske ressourcer i Arktis i henhold til Konventionen om Biologisk Mangfoldighed.
- Kongeriget vil sikre en fortsat monitoring i den arktiske del af riget af fjerntransporterede forurenende stoffer og disses effekter på økosystemer og mennesker. Ligeledes skal der ske en fortsat monitoring og prioritering af monitoring af biodiversitet.
- Den nyeste viden om miljøgifte i Arktis skal gøres tilgængelig og anvendes progressivt. Fokus skal styrkes på anvendelse af den tilgængelige viden i internationale fora, f.eks. i.f.m. globale forhandlinger af aftaler som UNEPs globale kviksølvkonvention samt Stockholmkonventionen og andre relevante aftaler om organisk svært nedbrydelige forbindelser.
- Kongeriget vil styrke beskyttelsen af havmiljøet og det maritime miljøberedskab i Arktis. Det omfatter bl.a. overvejelser om styrket beredskab for forudsigelse af oliedrift og etablering af beredskabs-focalpoints i Grønland (f.eks. Thule) samt samarbejde især i Arktisk Råd og IMO om fælles forebyggelsestiltag. Kongeriget vil endvidere frem mod 2014 gennemføre en omfattende risikoanalyse for havmiljøområdet i og omkring Grønland.

Tekstboks til afsnit 4.2:

-Evt. fakta – "invasive arter"

-Centrale konventioner/aftaler på miljø- og biodiversitet

-Fakta arktisk miljøministermøde juni 2010. [Efterfølgende igangsat nationalt projekt vedr. identifikation af sårbare områder i Arktis samt mulighederne for beskyttelse af disse.RF arbejder aktivt med opbygning af et arktisk geodata netværk med en fælles GIS platform (projektet Arctic SDI) som værktøj til at imødekomme de kommende års store udfordringer omkring blandt andet beredskab, klimaændringer, efterforskning, erhvervsaktiviteter og miljøovervågning, naturbeskyttelse mm. omkring Grønland.]

Fakta: Råstofdirektoratet – DMU – Miljøatlas mhp. områder særligt følsomme ift. oliespild.

5. Tæt samarbejde med vore internationale partnere

- ❖ Kongeriget vil prioritere globalt samarbejde med relevans for Arktis, herunder særligt en ambitiøs indsats mod klimaforandringer og tab af biologisk mangfoldighed, stærke globale maritime regler samt videreføre høj prioritering af oprindelige folks rettigheder.
- ❖ Kongeriget vil styrke samarbejdet i Arktisk Råd. Samarbejdet med EU skal fremmes og Arktis vægtes højere i nordisk regi. "Arctic 5" er et væsentligt komplementært regionalt forum for kyststaterne.
- ❖ For at optimere interessevaretagelsen vil Kongeriget opprioritere bilateralt samarbejde og dialog vedr. Arktis, både med etablerede partnere og nye aktører i Arktis.

Den internationale interesse for Arktis vil vedblive at stige de kommende år. Et voksende antal stater, virksomheder, civilsamfundsorganisationer og internationale organisationer vil engagere sig i regionen. Det kræver et stærkt og effektivt regionalt og globalt samarbejde, som løbende tilpasses sig de nye muligheder og vilkår. Det er naturligt, at Kongeriget spiller en hovedrolle i udformningen af fremtidens internationale arkitektur for Arktis. En lang række internationale aftaler og samarbejdsfora har relevans for Arktis og kræver aktiv interessevaretagelse fra Kongerigets side. Det gælder for eksempel på verdenshandelsområdet inden for WTO, på miljø- og naturområdet indenfor UNEP, indenfor forskning, sundhed, og på sikkerheds- og forsvarsområdet inden for bl.a. NATO.

Kongerigets arktiske strategi vil danne basis for vores samarbejde med internationale partnere om Arktis og arktiske temaer. Samarbejdet skal afpasses øvrige partners ønsker og muligheder, hvilket indebærer behov for en differentieret og fokuseret indsats. En buket af temaer og organisationer, som behandles i dette kapitel, vil udgøre Kongerigets strategiske prioriteter i udenrigspolitikken vedrørende Arktis. Udgangspunktet vil være, at vi i dag har det fornødne folkeretlige grundlag, og at Arktis vedblivende skal være en region præget af samarbejde. Vi vil særligt bygge videre på Kongerigets stærke tradition for samarbejde med vore arktiske naboer, parallelt med prioritering af andre relevante samarbejder både globalt, regionalt og bilateralt.

5.1. Globale løsninger på globale udfordringer

Kongeriget vil videreføre en **aktiv og ambitiøs klimapolitik** for at imødegå de udfordringer, som klimaforandringerne indebærer for Arktis. Kongerigets klima- og energipolitik er forankret i FN's Klimakonvention (UNFCCC), hvis mål er at stabilisere atmosfærens indhold af drivhusgasser på et niveau, som forhindrer klimaforandringer, der er farlige for menneskeheden. I forhandlingerne om en fremtidig global klimaaftale vil Kongeriget fortsat arbejde for målet om at holde den globale temperaturstigning på maksimalt 2 grader over det præ-industrielle niveau. Det svarer til en reduktion i totale globale udledninger på mindst 50 pct. i 2050 i forhold til 1990.

Kongeriget deler EU's ambition om, at dette nødvendiggør en reduktion for de industrialiserede lande på 25-40 pct. og 80-95 pct. i henholdsvis 2020 og 2050 – begge i forhold til 1990. Målsætningen fordrer, at der opnås tilstrækkelige globale reduktioner af drivhusgasudledningen på kort og på længere sigt. Danmark skal gøres uafhængigt af fossile brændsler senest i 2050 og planlægger at øge andelen af vedvarende energi til [30 pct.]. Grønland vil øge andelen af vedvarende energi til 60 pct. af den samlede elektricitetsproduktion [i det civile samfund] inden 2020. Effekterne af klimaforandringerne mærkes

allerede, og Kongeriget understøtter vigtigheden af at tilpasningstiltag iværksættes for at imødekomme allerede uundgåelige klimaeffekter.

- Kongeriget vil arbejde for indgåelse af en global ambitiøs klimaafnate, der indeholder reduktionsforpligtelser og -handlinger der, i overensstemmelse med nuværende og fremtidige vurderinger fra FN's klimapanel, er forenelige med, at holde den globale temperaturstigning på maksimalt 2 grader over det præ-industrielle niveau.
- Kongeriget vil fortsat, herunder igennem Arktisk Råd, bidrage med videns- og informationsindspil om Arktis i klimaforandringernes perspektiv og særligt om behov for klimatilpasningstiltag i Arktis, til de relevante internationale fora hvorunder en global klimaafnate under UNFCCC fremmes.

Kongerigets globale politik på natur- og miljøområdet i relation til Arktis er særligt centreret om **Konventionen om Biodiversitet og Ramsarkonventionen** samt opnåelse af en **globalt bindende kviksølvkonvention**. Danmark, Færøerne og Grønland har en lang tradition for at arbejde sammen i globale fora såsom Ramsar og Biodiversitetskonventionen om at fremme beskyttelse og bæredygtig udnyttelse af jordens biologiske mangfoldighed samt om at sikre genskabelse og opretholdelse af de økosystemydelse der understøtter samfundene og velfærden. Biodiversitetskonventionen vedtog i oktober 2010 i Nagoya, Japan, tre vigtige aftaler for at bevare biodiversiteten globalt. Aftalen indeholder Nagoya-protokollen om adgang til genetiske ressourcer og udbyttedeling (ABS), Den strategiske plan for biodiversitet 2011-2020 og Ressourcemobiliseringsstrategien.

En global kviksølvaftale har længe været højt prioriteret af Rigsfællesskabet. Kviksølv er et giftigt tungmetal, som akkumuleres i fødekæden. Specielt i den arktiske region er kviksølv en trussel mod befolkningssundheden, da lokal og traditionel kost som sæl, hval, havfugle og æg kan indeholde høje mængder kviksølv. Der er i regi af Arktisk Råd særligt fokus på at monitorere niveauer og effekter fra bl.a. kviksølv, og disse monitoringsresultater indgår som grundlag i de globale forhandlinger.

- Kongeriget vil arbejde for, at de 20 delmål fra den strategiske plan under Biodiversitetskonventionen bliver implementeret med fokus på problemstillinger af særlig relevans for Færøerne og Grønland.
- Kongeriget styrke videngrundlaget for den internationale beskyttelse og bæredygtige benyttelse af biodiversitet og økosystemydelse blandt andet gennem The Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) og Global Biodiversity Information Facility (GBIF).
- Kongeriget vil arbejde i relevante globale fora for at nedbringe den forurening der føres med hav og luft til det Arktiske område. Kongeriget vil arbejde for en globalt bindende kviksølvaftale i regi af UNEP og arbejde for at styrke gældende kemikalieaftaler som Stockholm Konventionen om svært nedbrydelige organiske forbindelser og LTRAP-protokollen.

Grønland og Danmark har tradition for et tæt og konstruktivt samarbejde om at fremme vilkårene for verdens **oprindelige folk**. Oprindelige folk er i nogle sammenhænge særligt udsatte for menneskerettighedskrænkelser, herunder når nye udfordringer viser sig, som eksempelvis klimaforandringer. I det omfang deres rettigheder anerkendes, hvilket i sig selv til tider har været

vanskeligt, er en af de store udfordringer at sikre respekt for og efterlevelse af disse rettigheder. Danmark og Grønland besidder erfaringer og historik, der giver særligt gode forudsætninger for sammen at fremme oprindelige folks rettigheder. Indsatsen blandt andet ført til, at FN på dansk/grønlandsk initiativ har oprettet et Permanent Forum for Oprindelige Folk, der har fungeret siden 2002.

Dette forum har allerede vist sin værdi som et mødested for regeringer og repræsentanter for oprindelige folk verden over og er det eneste forum, hvor individer og grupper af oprindelige folk er repræsenteret. Forummet søger aktivt at skabe opmærksomhed om oprindelige folks situation i hele FN-systemet. Danmark og Grønland har derudover aktivt deltaget i forhandlingerne om FN's erklæring om Oprindelige Folks Rettigheder, der blev vedtaget i 2007. Erklæringen er et vigtigt udgangspunkt i det fremtidige arbejde med at sikre oprindelige folks rettigheder og deres overlevelse gennem respekt bl.a. for deres kultur, sprog og levevis.

- Kongeriget vil fremme og beskytte oprindelige folks rettigheder. Danmark/Grønland arbejder bl.a. for, at principperne udstukket i FN-erklæringen om oprindelige folks rettigheder fra 2007 gennemføres i praksis.
- Fra dansk og grønlandsk side støttes desuden op om det arbejde, som udføres af FN's specialrapportør vedrørende oprindelige folk, mens der ligeledes arbejdes for, at ekspertmekanismen for oprindelige folks rettigheder (EMRIP) under FN's Menneskerettighedsråd bidrager positivt til at fremme og beskytte oprindelige folks rettigheder.

FN's søfartsorganisation (IMO) er FN's særlige organisation for maritim sikkerhed, sikring af den internationale søfart og forebyggelse af forurening fra skibe. IMO har 169 medlemmer, herunder Danmark, samt 3 associerede medlemmer, herunder Færøerne. IMO er en hjørnesten i Kongerigets søfartspolitik, da det er af central betydning, at der globalt fastsættes tekniske krav til skibe for at undgå skævvridning af den fri verdenshandel. Det er et bærende princip i IMO, at skibe skal behandles ens, uanset hvilket flag de sejler under.

I IMO arbejder Kongeriget for indførelse af de højest mulige standarder for sundhed, sikkerhed og miljø. Kun ved indførelse af globale krav kan man sikre, at det ikke er sikkerheden, der konkurreres på. De seneste år har der været særligt fokus på miljødagsordenen i IMO, herunder beskyttelse af følsomme havområder, øget regulering af transporten med olie, samt krav til skibes brændstof og udledninger og ikke mindst klimadagsordenen. På disse områder spiller Kongeriget en markant rolle for at sikre, at der skabes løsninger, der gavner både miljø og skibsfarten.

- Kongeriget vil i IMO sikre, at Arktis og de grønlandske forhold tages i betragtning i IMO's arbejde og beslutninger vedrørende udviklingsmuligheder for de maritime erhverv, øget sikkerhed til søs, beskyttelse af havmiljøet og kystzonen samt mindsket udledning af drivhusgasser og reduktion af luftforurening.
- Særligt vil Kongeriget arbejde for vedtagelse i IMO af en obligatorisk Polarkodeks, der vil sikre et højt sikkerhedsniveau i grønlandske og andre arktiske farvande uanset skibenes nationalitet og for, at der stilles krav til, at besætningerne har de fornødne kompetencer til sejlads i disse farvande.

Tekstboks til afsnit 5.1:

-Fakta – DK/GL historisk høje profil i FN vedr. oprindelige folk (inkl. strategi-review)

5.2 Styrket regionalt samarbejde

Det er et centralt mål for Kongeriget at styrke samarbejdet i **Arktis Råd**. Som den eneste organisation, der har alle 8 arktiske stater som medlemmer og derudover 6 organisationer af oprindelige folk som ligeberettigede partnere, er Arktisk Råd det primære organ for konkret samarbejde i Arktis. Rådets arbejde udspringer af et samarbejde om miljøspørgsmål, men har over tid blevet udvidet til f.eks. også at omfatte bæredygtig udvikling og befolkningernes levevilkår. Senest har Arktisk Råd været instrumental i udviklingen af en bindende aftale mellem de 8 medlemslande om søredning (SAR), som er nødvendig på grund af den øgede adgang til områder, der tidligere var dækket af is.

Kongeriget ønsker at fremtidssikre Arktisk Råd, dvs. at Rådet får stadig større direkte betydning for de arktiske befolkninger. Arktisk Råd skal udvikles fra "decision-shaping" til "decision-making". Rådets funktion som beslutningspåvirkende instrument over for nationalstaterne og internationale organisationer skal styrkes, og hvor det er muligt bør muligheden for egentlig beslutningstagen udvikles. Det er samtidig vigtigt at sikre samarbejde med alle lande og organisationer, som har betydning for Arktis, og som kan bidrage til samarbejdet i Rådet. Kongeriget har under formandskabet for Arktisk Råd 2009-2011 arbejdet for en styrkelse af Rådet bl.a. med etablering af et fast, fællesfinansieret sekretariat samt optagelse af nye observatører.

- Arktisk Råd skal fremtidssikres som den eneste relevante politiske organisation, som har alle arktiske stater og folkeslag som medlemmer – samtidig med, at Arktisk Råd skal samarbejde med alle relevante lande og organisationer med interesse for Arktis. Kongeriget vil lægge vægt på, at den menneskelige dimension, dvs. befolkningens levevilkår og velfærd, sikres en stadig større plads i samarbejdet.

Kongeriget vil fastholde formatet "**Arctic 5**", bestående af de arktiske kyststater Canada, Danmark/Grønland, Norge, Rusland og USA, som forum for spørgsmål primært af relevans for kyststaterne i Det Arktiske Ocean, aktuelt først og fremmest kontinentalsokkelproblematikken. "Arctic 5" er mødtes på ministerniveau to gange i henholdsvis 2008 og 2010 om forhold, der netop vedrørte kyststaterne.

- Kongeriget vil fremme sin arktiske strategi i ethvert mødeforamt, herunder ved eventuelle fremtidige møder i "Arctic 5"-regi.

Med udgangspunkt i Europakommissionens meddelelse fra november 2008 vedtog **Den Europæiske Union** i december 2009 og december 2010 rådskonklusioner om Arktis og Europa-Parlamentet vedtog primo 2011 en betænkning om en bæredygtig EU-politik for Arktis. Såvel rådskonklusionerne som betænkningen er udtryk for den voksende interesse, EU har over for Arktis. Der lægges op til, at EU bør udvikle en samlet arktisk strategi. EU har i dag interesser i Arktis i form af bl.a. forskning og fiskeri og har indirekte betydning for Arktis ved f.eks. sin miljølovgivning. Desuden har EU og dets medlemslande interesser i transport og adgang til at kunne drage nytte af naturressourcerne i Arktis, herunder olie, gas og mineraler samt sjældne jordarter/[kritiske metaller].

Kongeriget tilstræber et bredt og tæt partnerskab med EU. Og det vil være i Kongerigets interesse at præge udformningen og gennemførelsen af EU's politikker, f.eks. indenfor energi, klima, fiskeri,

udnyttelse af mineraler samt forholdet til befolkningerne og de oprindelige folk i Arktis. Det vil yderligere være vigtigt, at EU's involvering i Arktis sker på de arktiske befolkningers præmisser. Vi skal undgå nye sager som f.eks. EU's forbud mod import af sælprodukter. Det er af særlig betydning at fremme et godt forhold mellem Grønland og EU og udbygge de samarbejdsrelationer, som består mellem parterne. Kongeriget vil arbejde for, at EU får en [passende] plads i Arktis, herunder i relevante institutioner som Arktisk Råd, hvor Kongeriget støtter EU's ønske om status som observatør.

- Danmark skal aktivt bidrage til udformningen af EU-politikker relevante for Arktis og arktiske udfordringer. Danmark skal bidrage til, at EU får [en passende] plads i internationale drøftelser om Arktis.
- Kongeriget samlet og hver Rigsdel for sig skal fremme udviklingen af samarbejdsrelationer mellem EU og de dele af Kongeriget, som ikke er del af EU.

Nordisk Ministerråd har afsat en bevilling til samarbejdsprojekter vedrørende det arktiske område og bidrager finansielt til Arktisk Råds arbejde. Herudover gennemføres en række samarbejdsprojekter af arktisk relevans i Nordisk Ministerråds forskellige fagministerråd. Kongeriget ønsker, at det arktiske aspekt af Nordisk Ministerråds arbejde både direkte og via fagministerrådene tildeles en større vægt såvel politisk som finansielt.

- Kongeriget vil fremme Arktis som tværgående fokusområde i Nordisk Ministerråds arbejde.

Vigtigt samarbejde i og om Arktis gennemføres også i en lang række andre organisationer end ovennævnte, for eksempel gennem **Vestnorden samarbejdet** (Island, Færøerne og Grønland) og i **sektororganisationer**, som f.eks. NAMMCO (North Atlantic Marine Mammals Commission – bestående af Island, Norge, Grønland og Færøerne). Hertil kommer organisationer, som f.eks. dækker fiskeri-, miljø- eller videnskabelige interesser.

- Kongeriget ønsker at fremme samarbejdet i og om Arktis i rækken af organisationer, som varetager regionale eller sektororganiserede interesser, herunder særligt Vestnorden samarbejdet og NAMMCO.

Tekstboks til afsnit 5.2:

-Tekstboks Arktis Råd

-Tekstboks - Thule - fremtidig arktisk hub og samarbejdsplatform?

Afsmeltningen af polar-iskappen og den deraf følgende stigende aktivitet i Arktis vil medføre større behov for tilstedeværelse og opgaveløsning for forsvaret i området omkring det nordlige og nordvestlige Grønland. Under forsvarsforliget 2010-2014 gennemfører forsvaret en effektivisering af de nordatlantiske operative kommandoers struktur (jfr. afsnit 2.2), og det skal i forligsperioden undersøges, om Thulebasen kan spille en større rolle i forbindelse med forsvarets mangeartede opgaveløsning i og ved Grønland i samarbejde med andre partnerlande. Thulebasen udgør med sin dybtvandshavn, lufthavn og veludbyggede infrastruktur (herunder tank- og lagerkapacitet samt værksteds-, hospitals-, indkvarterings-, støtte- og kontorfaciliteter) en enestående kapacitet i det arktiske område nord for Polarcirklen. Der er således allerede en eksisterende mulighed for at tilvejebringe de logistiske forudsætninger for øget tilstedeværelse i området omkring det nordlige og nordvestlige Grønland. Thulebasen har endvidere potentiale til at blive en bredere platform til understøttelse af samarbejdsintentionerne i Illulisat-erklæringen fra 2008 mellem de 5 arktiske kyststater. Et samarbejde omkring de logistiske faciliteter i Thule kunne således tænkes på sigt også at omfatte opgaver og beredskab i relation til havmiljøet, udgangspunkt for øvelsesaktivitet i relation til fælles procedurer for bl.a. søredning samt være platform for fælles forskningsprojekter i Arktis.

5.3. Aktiv bilateral interessevaretagelse

De hastige forandringer og den stigende betydning af Arktis, hvor nye muligheder og udfordringer konstant opstår, og en række nye aktører melder deres interesse i regionen, kræver, at vi også i den bilaterale dimension af Kongerigets interessevaretagelse i Arktis foretager et gearskift. De **arktiske naboer**, især Canada, USA, Norge og Island vil fortsat være de primære partnere for tæt samarbejde på områder som ressourcudnyttelse, maritim sikkerhed, klima og miljø, oprindelige folk, forskning, uddannelse, sundhed og forsvar.

Kongeriget ønsker desuden at udvide samarbejdet med Rusland, som er blevet stadig stærkere engageret i internationalt samarbejde om Arktis. Udvidet samarbejde med Rusland kunne omfatte bl.a. videnskabeligt samarbejde, erfaringsudveksling i forhold økonomisk, social og miljømæssigt bæredygtig udvikling, samt tillidsopbygning og undersøgelse af samarbejds-muligheder mellem det danske og russiske forsvar særligt på det maritime område.

Udover de arktiske stater har også andre aktører legitime og stigende interesser i Arktis, især knyttet til forskning på klimaområdet, nye internationale transportmuligheder samt mulighederne for at kunne drage forsyningsmæssige fordele af energi- og mineralressourcerne i Arktis og deltage i udvindingen heraf. Blandt disse aktører er EU, men også de tre **nordøstasiatiske lande** Kina, Japan og Sydkorea. For eksempel har både Kina og Sydkorea markant øget deres forskningsmæssige engagement i Arktis, herunder med bygning af isbrydere og etablering af permanente forskningsstationer på Svalbard.

Det er positivt, at de tre nordøstasiatiske lande tilslutter sig de arktiske kyststaters enighed om, at FN's Havretskonvention må være det bærende fundament for den retlige regulering i Arktis. Kongeriget støtter deres respektive ønsker om observatørstatus i Arktisk Råd. Der er også etableret bilaterale dialoger, særligt om havretlige emner såsom kravene på kontinentalsoklen i det arktiske område og spørgsmål om grænsedragning, samt konkrete samarbejdsprojekter bl.a. mellem Københavns Universitet og en række kinesiske universiteter indenfor naturvidenskab samt et gryende samarbejde mellem Danmarks Tekniske Universitet og Harbin Institute of Technology om arktisk teknologi.

Den globale interesse for Arktis vil uundgåeligt stige yderligere de kommende år. Flere lande vil ønske indsigt i og indflydelse på det internationale samarbejde vedrørende Arktis, i takt med at de strategiske, økonomiske og energimæssige muligheder i Arktis bliver tydeligere. Her kan Kongeriget i de bilaterale relationer spille en hovedrolle i at fremme en åben og inklusiv dialog. Kongeriget vil styrke dialogen med nye interessenter i Arktis og drage fordel af de ressourcer og kompetencer, som disse nye aktører medbringer, herunder også med henblik på kommercielt samt forsknings- og udviklingssamarbejde, samtidig med at de nye aktører integreres i de normer og værdier, som Kongeriget og de øvrige kyststater finder, må gælde for Arktis.

- Kongeriget vil for effektivt at forfølge den arktiske strategis mangestrengede mål og interesser udbygge de tætte bilaterale partnerskaber med vore arktiske naboer og skal som en hovedaktør i Arktis være med til at fremme nye bilaterale samarbejder og dialoger om mulighederne og udfordringerne i regionen.

Tekstboks til afsnit 5.3

-Evt. fakta om trilaterale Grønland/USA/Danmark Joint Committee samarbejde

6. Gennemførelse og opfølgning

- ❖ Med henblik på effektiv implementering iværksættes en styregruppe for Kongerigets arktiske strategi, styrket udenrigspolitisk koordination og samarbejde, samt styrket public diplomacy/offentlighedsarbejde vedr. Arktis.

Kongerigets strategi for Arktis sætter pejlemærker frem mod 2020 og sigter på at bidrage til et solidt fundament for en positiv udvikling i Arktis også i tiden derefter. Kongeriget dækker over tre samfund med hver deres politiske prioriteter og samfundsstrukturer. Derfor vil strategiens gennemførelse på de enkelte emneområder være tilpasset hver rigsdels interesser, politiske prioriteter og finanslovforhold. Kongerigets arktiske strategi er forankret i eksisterende økonomiske rammer, herunder hvad angår ressortfordeling og ansvarsfordeling mellem Staten og Grønlands Selvstyre (Naalakkersuisut) samt Staten og Færøernes Hjemmestyre. [Obs vedr. rigsdelen Danmark: Strategien udløser ikke nye midler].

Et væsentligt formål med den arktiske strategi er at fremme informationsudveksling og koordination af bestræbelser på alle områder relateret til udviklingen i Arktis, og derved opnå klarere fokus på fælles prioriteter og fremme samarbejde internt og eksternt hvor der er gensidig interesse herfor. Strategien vil således udgøre rammen for Kongerigets og de tre rigsdels arktisk-relaterede aktiviteter frem mod 2020. Umiddelbart vil blive iværksat en række tiltag for at sikre effektiv gennemførelse af strategien.

- Der etableres en tværgående Styregruppe for Arktisk Strategi, bestående af repræsentanter for Regeringen (ministerier med arktiske aktiviteter), Grønlands Landsstyre Naalakkersuisut [og Færøernes Landsstyre]. Styregruppen mødes på halvårlig basis som minimum. Udenrigsministeriet vil fungere som formand og sekretariat for styregruppen i nært samarbejde med Naalakkersuisut [og Færøernes Landsstyre] samt Statsministeriet. Udenrigsministeriet vil, for at fremme koordination af aktiviteter og varetagelse af Kongerigets interesser i Arktis, udnævne en særlig Arktisk Repræsentant.
- Der iværksættes i et samarbejde mellem Regeringen, Naalakkersuisut [og Færøernes Landsstyre] bestræbelser på styrket udenrigs- og sikkerhedspolitisk koordination og samarbejde for så vidt angår Arktis. I tillæg til eksisterende dialogmekanismer (herunder på ministerniveau) og etablering af en tværgående platform qua styregruppen for Arktisk Strategi, kunne elementer bl.a. omfatte forstærket dialog ift. multilaterale og globaløkonomiske organisationer og emner, mere systematisk samarbejde gennem repræsentationsnetværket i udlandet, etablering af en udvekslingsordning mellem Udenrigsdirektoratet i Nuuk og Udenrigsministeriet i København samt fælles public diplomacy/advocacy indsats (jfr. nedenfor).
- Den arktiske strategi repræsenterer samtidig en ambition om styrket og mere systematisk outreach-indsats både i de tre rigsdels og internationalt, herunder via repræsentationerne i udlandet. Denne indsats, i form af public diplomacy/advocacy indsats såsom seminarer, samarbejder med tænketanke etc., kunne fokusere på emner som klimaforandringerne betydning for Arktis, Kongerigets kulturelle og politiske diversitet, Arktis som en samarbejdsregion, folkeretten og Arktis, m.v. Regeringen vil via Udenrigsministeriet afse midler hertil.

Udenrigsministeriet vil på vegne af Regeringen og i samarbejde med Naalakkersuisut og Færøernes Landsstyre årligt redegøre for udviklingen i Arktis og status for strategiens gennemførelse. Det tilstræbes, at der iværksættes en midtvejsevaluering af strategien i 2014-2015 og overvejelser om udarbejdelse af en ny strategi i 2018-2019.